

Hansti Duniya (Punjabi)

♦ Vol. 44 ♦ No. 04-06
♦ April To June 2020

₹15/-

ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ

• Vol.44 • ਅੰਕ 04-06 • ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਜੂਨ 2020 • Pages : 52
(ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੋਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਅਨੇਖੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ)

Also published in Hindi, English & Marathi

Printer & Publisher C.L. Gulati, on behalf of Sant Nirankari Mandal, Delhi-9, printed at M.P. Printers, B-220, Phase-II, NOIDA - 201305 (UP) & published at Sant Nirankari Satsang Bhawan, Sant Nirankari Colony, Delhi-110009

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਸੱਚੀ ਖੁਸ਼ੀ

4

16

19

ਸੱਤੰਤਰ

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ	04
ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਤਰੀ	10
ਹਾਸ-ਪੇਡਾ	16
ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਤਰੀ	19
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?	27
ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ	38
ਕਦੇ ਠਾਂ ਭੁੱਲੋ	42
ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਪਰਥ	50

ਚਿੱਤਰਕਥਾਵਾਂ

ਵਿਟੀ	20
ਦਾਦਾ ਜੀ	46

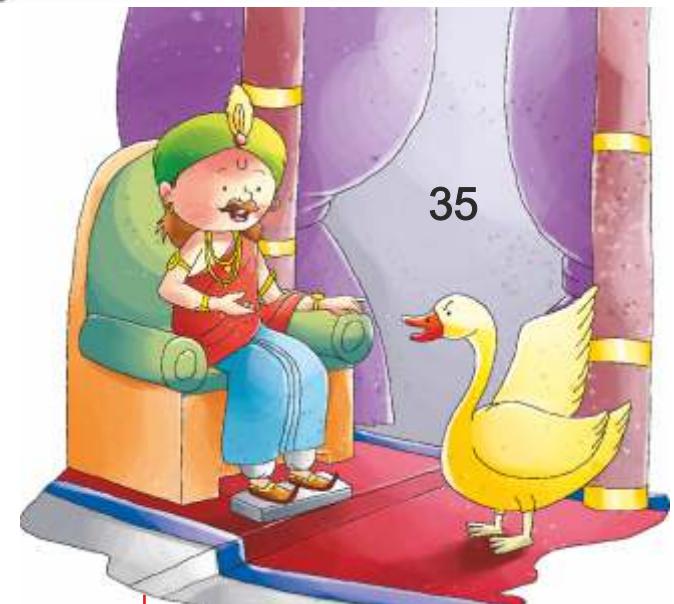

Subscription Value

Country	1 Year	3 Years	5 Years	11 Years
India/Nepal	₹ 150	₹ 400	₹ 700	₹ 1500
U.K.	£15	£40	£70	£150
Europe	€20	€55	€95	€200
USA	\$25	\$70	\$120	\$250
Canada/Australia	\$30	\$85	\$140	\$300

Other Countries

Equivalent to U.S. Dollars as mentioned above.

ਕਹਾਣੀਆਂ

ਸੇਨ੍ਹੁ ਦੀ ਇੱਛਾ	
- ਆਰਤੀ ਸੈਡਮ	06
ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ	
- ਉਸਾ ਸਭਰਵਾਲ	09
ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਘਮੜ	
- ਗੋਵਿੰਦ ਭਾਰਦਵਾਜ਼	12
ਮੇਰ ਦੇ ਪੈਰ ਕਰੂਪ ਕਿਉਂ ?	
- ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਗੋਗਨ'	24
ਕੋਇਲ ਅਤੇ ਬਗੁਲਾ	
- ਰਧੇ ਲਾਲ	31
ਤੇਜ਼ੀ ਗਿੱਧ ਅਤੇ ਪੱਛੀ	
- ਫਾਰੁਖ ਹੁਸੈਨ	32
ਸੁਨਿਹਰੇ ਹੰਸ	
- ਰਾਜਕੁਮਾਰ	35
ਨੀਲੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਅੰਡਾ ਮਿਲਿਆ	
- ਏ.ਪੀ. ਨਿਰਕਾਰੀ	44

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖ

ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ	
- ਡਾ. ਪਰਸੂਰਾਮ	08
ਨਿਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਦਲ ਸਿੰਪੋਜ਼ੀਯਮ ਦੀਆਂ	
ਝਲਕੀਆਂ	11
ਆਈ ਵਿਸਾਖੀ	
ਡਾ. ਦਰਸਨ ਸਿੰਘ 'ਆਸਟ'	14
ਮਾਨਵ ਏਕਤਾ	
- ਨਿਰਕਾਰੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ	28
ਫਲਾਂ ਦਾ ਰਜਾਂ ਅੰਬ	
- ਆਭਾ ਜੈਨ	30
ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੇਰੇ ਅਪਣੇ ਹਨ	39
ਉਦਬਿਲਾਵ	
- ਦੀਪਾਂਸੂ ਜੈਨ	40

ਰੀਤ-ਕਵਿਤਾਵਾਂ

ਵਿਸਾਖੀ	
- ਸਾਜਨ ਸਚਦੇਵਾ	05
ਖੁਸ਼ੀ ਲੁਟਾਉਂਦੇ ਛੁੱਲ	
- ਭਾਨੂ ਦੱਤ	18
ਗਲ ਵਿਚ ਕਾਲੀ ਗਾਨੀ ਪਾਊਂਦਾ ਏ	
- ਅਮਨਪ੍ਰਿਤ ਸਿੰਘ	26
ਜੱਟਾ ਆਈ ਵਿਸਾਖੀ	
- ਡੀ.ਐਸ. 'ਕੰਡਾ'	34
ਸੋਚੋ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਕਰੋ ਪੜਾਈ	
- ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ	43

ਸੱਚੀ ਖੁਸ਼ੀ

ਪਿ

ਆਰੇ ਬਚਿਓ, ਮੁਬਾਰਕਾਂ ! ਖੁਸ਼ ਹੋ ਨਾ ! ਨਵੀਂ
ਕਲਾਸ, ਨਵੇਂ ਅਧਿਆਪਕ, ਨਵੀਂਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ !
ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਹਨਤ ਰੰਗ ਲਿਆਈ ਹੈ ਤੇ
ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਫਲਤਾ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹੋ।
ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਿਰੰਤਰ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ
ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣ; ਇਹੀ ਸੁਭ
ਕਾਮਨਾ ਹੈ।

ਬਚਿਓ ! ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਸਿਸ਼ਟੀ
ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਰੰਗ, ਅਨੇਕਾਂ
ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਆਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ,
ਅਨੇਕਾਂ ਪਹਿਰਾਵੇ ਆਦਿ। ਹੋਰ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਫੁਲ, ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲ, ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ
ਮਾਨਤਾਵਾਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ। ਇਸ ਸਾਰੀ
ਅਨੇਕਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਾਨਵੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸੱਭ ਦੀਆਂ
ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਭੂ
ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ।

ਅਪ੍ਰੈਲ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਵੀ ਇਸੀ ਅਨੇਕਤਾ ਵਿਚ
ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੀ ਮਹੀਨੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ
ਤਿਉਹਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਤਵ
ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਫਸਲਾਂ ਪੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਇਸ
ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਮਿਲਜੂਲ ਕੇ ਨਚਦੇ-ਟਪਦੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉਂਦੇ
ਹਨ। ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਆਈ ਵਿਸਾਖੀ, ਫਸਲਾਂ
ਦੀ ਮੁਕ ਗਈ ਰਾਖੀ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ
ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਅਲਗ-ਅਲਗ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੈਨ ਸਮਾਜ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ 'ਮਹਾਂਵੀਰ ਜੈਯੰਤੀ' ਵੀ
ਇਸੀ ਮਹੀਨੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਮਤ ਦਾ
ਤਿਉਹਾਰ 'ਗੁਡ ਵ੍ਰਾਈਡੇ' ਵੀ ਇਸੀ ਮਹੀਨੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
ਅਪਣੀ-ਅਪਣੀ ਮਾਨਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ-
ਈਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਤੀ ਨਤ ਮਸਤਕ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿਤੀ
ਗਈ ਸਿਖਿਆ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪਿਆਰੇ ਬਚਿਓ ! ਇਸੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 24 ਤਰੀਕ ਨੂੰ
ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਮਸੀਹਾ ਯੁਗਪ੍ਰਵਰਤਕ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਚਨ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦਿਵਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ
ਮਾਨਵ ਏਕਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਈ
ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਯੁਗਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ ਬਾਬਾ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪਾਵਨ ਯਾਦ ਵਿਚ 'ਸਮਰਪਣ ਦਿਵਸ'
ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਯੁਗਨਾਇਕਾਂ ਨੇ ਸਾਰਾ
ਜੀਵਨ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਪਿਆਰ
ਅਤੇ ਅਪਨਾਪਨ ਵੰਡਿਆ। ਅਨੇਕਤਾ ਵਿਚ ਜੀਅ ਰਹੇ
ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਰਮ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਬੋਧ ਕਰਾ
ਕੇ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੁਤਰ ਵਿਚ ਬੰਨਿਆ। ਸਾਰਾ ਹੀ ਸੰਸਾਰ
ਅਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਤਮਤਕ ਹੈ।

ਸੋ ਬਚਿਓ ! ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਨੇਕਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ
ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਏਕਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਅਤੇ ਹਰ
ਗੁਰੂ-ਪੀਰ-ਪੈਰਿਬੰਦਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸੱਚੀ
ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ।

ੴ ਸਲੋਖ 'ਸਾਥੀ'
ssathi_2007@yahoo.com

□ ਸਾਜਨ ਸਚਦੇਵਾ

ਵਿਸਾਖੀ

ਵਾਹ ਵਾਹ ਜੱਟਾ, ਆਈ ਵਿਸਾਖੀ।
ਕਣਕਾਂ ਦੀ ਹੁਣ, ਮੁੱਕ ਗਈ ਰਾਖੀ।

ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗਦੇ ਮੇਲੇ।
ਠੰਡੀ ਹਵਾ, ਬੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਲੇ।
ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਏ, ਮਾਮੇ-ਮਾਮੀ।
ਵਾਹ ਵਾਹ ਜੱਟਾ

ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪਾਂਤ੍ਰਿਂਦੇ ਭੰਗੜਾ।
ਵਸਦਾ ਰਹੇ, ਪੰਜਾਬ ਇਹ ਰੰਗਲਾ।
ਸਭ ਦੇ ਚਿਹਰੇ, ਰੌਣਕ ਲਿਆਤੀ।
ਵਾਹ ਵਾਹ ਜੱਟਾ

ਅੰਨਦਾਤੇ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾਈਏ।
'ਸਾਜਨ' ਆਪਾਂ ਵਾਰੇ ਜਾਈਏ।
ਭੁੱਖ ਦੇਸ਼ ਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿਟਾਤੀ।
ਵਾਹ ਵਾਹ ਜੱਟਾ

ਸੋਨੂ ਦੀ ਇੱਛਾ

ਬੇ ਟਾ, ਕੱਲ ਛੇਤੀ ਉਠਣਾ ਹੈ। ਸੋਨੂ ਦੀ ਮਾਂ ਸੁਮਿਤਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ।

'ਕਿਉਂ ਮੰਮੀ?' ਸੋਨੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਮੰਮੀ ਬੋਲੀ - 'ਪਿੰਡ ਚੱਲਣਾ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਵੀ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਹਨ।'

'ਅਰੇ ਹਾ..... ਪਿੰਡ ਮਤਲਬ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਹੈ।' ਸੋਨੂ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

ਸਵੇਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬਸ ਰਾਹੀਂ ਸੋਨੂ ਦੇ ਪਾਪਾ ਸੁਮਿਤ, ਉਸ ਦੀ ਮੰਮੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਈ ਨਿਕਲ ਗਏ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਹਰੇ-ਭਰੇ ਖੇਤ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹਰਿਆਲੀ ਵੇਖ ਕੇ ਸੋਨੂ ਦਾ ਮਨ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਚੇ-ਉਚੇ ਕੁੱਖ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਚਹਿਚਹਾਊਂਦੇ ਪੰਛੀ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਮੌਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਪਾਪਾ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ - 'ਪਾਪਾ ਇਥੋਂ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਕੰਕਰੀਟ ਅਤੇ ਕਾਲਾ ਧੂਆ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ?

'ਬੇਟਾ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਚੀਆਂ-ਉਚੀਆਂ ਦਿਮਾਰਤਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦੇ ਧੂਏ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

ਸੋਨੂ ਨੇ ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ - 'ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਉਥੇ ਕਿਉਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ? ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

ਪਾਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ - 'ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ ਘੱਟ ਹਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।'

ਤਦੇ ਬਸ ਦੇ ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਲਗਾਈ- 'ਸੋਮਪੁਰ....ਸੋਮਪੁਰ.....।' ਸੋਮਪੁਰ ਸੋਨੂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ। ਉਹ ਫਟਾਫਟ ਬਸ ਤੋਂ ਉਤਰ ਗਏ। ਬਸ ਤੋਂ ਉਤਰਦੇ ਹੀ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ - 'ਸੁਮਿਤ ਭਾਈ ਨਮਸਤੇ....।'

'ਨਮਸਕਾਰ ਰਮਣ ਭਾਈ....ਠੀਕ ਹੋ।' - ਸੁਮਿਤ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਸੋਨੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ - 'ਇਹ ਕੌਣ ਹਨ ਪਾਪਾ.... ਕੀ ਇਥੇ ਸਾਰੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ?'

'ਹਾਂ ਬੇਟਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇਹੀ ਤਾਂ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਤਦੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਦਾ ਮਾਹੋਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਰਗਾ ਹੈ।'

'ਕਾਸ਼ ... ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਥੇ ਤਾਂ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦਾਦਾਗਿਰੀ।' ਸੋਨੂ ਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਕਿਹਾ।

ਕੁਝ ਦੂਰ ਚੱਲਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸੋਨੂ ਦੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਦਾ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰ ਲਿਆ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ। ਸੋਨੂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ - 'ਕਿਵੇਂ ਲੱਗਾ ਪਿੰਡ ਬੇਟਾ?'

'ਅਰੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਪੁੱਛੋ ਨਾ.... ਅੱਜ ਤਾਂ ਹਰਿਆਲੀ ਵੇਖ ਕੇ ਮਜਾ ਆ ਗਿਆ' - ਸੋਨੂ ਨੇ ਝੂੰਮਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ। ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਵਿੱਚ ਚਾਹ ਦੀ ਥਾਂ ਢੁੱਧ ਅਤੇ ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਠੰਡੀ-ਠੰਡੀ ਲੱਸੀ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਸ਼ਾਮ ਹੁੰਦੇ-ਹੁੰਦੇ ਅਚਾਨਕ
ਸੋਨ੍ਹ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਖਰਾਬ ਹੋ
ਗਈ। ਸ਼ਾਇਦ ਥੋੜੀ ਠੰਡ ਲਗ
ਗਈ ਸੀ। ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ
ਇਕ ਗਰਮਾਗਰਮ ਢੁਧ ਦਾ
ਕਾੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ
ਪਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਵੇਰੇ ਨੂੰ ਸੋਨ੍ਹ
ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ।
'ਵਾਹ ਦਾਦਾ ਜੀ ਇਹ ਕਿਹੜੀ
ਦਵਾਈ ਸੀ ਜੋ ਰਾਤ ਭਰ ਵਿੱਚ
ਮੈਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ।' ਸੋਨ੍ਹ ਨੇ
ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਪੁੱਛਿਆ। ਦਾਦੀ ਜੀ
ਨੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਟੋਕਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ - 'ਇਹ ਤੇਰੇ ਦਾਦਾ
ਜੀ ਦੀ ਦੇਸੀ ਦਵਾ ਹੈ ਬੇਟਾ।'

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗੇ। ਦਿਨਭਰ ਸੋਨ੍ਹ
ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੋਨ੍ਹ ਦੇ ਦੌ-ਚਾਰ ਦਿਨ
ਕਿਵੇਂ ਗੁਜਰੇ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਲਿਆ।

ਅਚਾਨਕ ਸੋਨ੍ਹ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੂੰ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ
ਆ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਹਿਰ
ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਸੋਨ੍ਹ ਵੀ ਨਾਲ ਆ ਗਿਆ।
ਉਸਦਾ ਮਨ ਉਦਾਸ ਵੇਖ ਕੇ ਪਾਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ - 'ਬੇਟਾ
ਚਿੰਤਾ ਮਤ ਕਰ, ਦਾਦਾ ਜੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।'

'ਪਾਪਾ ਸੋਨ੍ਹ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇਕ-ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਖਰਾਬ
ਲੱਗੀਆਂ।' - ਸੋਨ੍ਹ ਨੇ ਕਿਹਾ।

"ਕਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੋਨ੍ਹ?" ਸੁਮਿਤ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
ਸੋਨ੍ਹ ਨੇ ਪਾਪਾ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਕਿਹਾ - 'ਪਹਿਲਾਂ
ਅਪ ਵਾਅਦਾ ਕਰੋ ਕਿ ਮੈਂ ਜੋ ਆਪ ਤੋਂ ਮੰਗਾਂਗਾ ਉਹ
ਆਪ ਦਿਓਗੇ।'

'ਬੋਲੋ ਬੇਟਾ ਜੋ ਦੇਣ ਲਾਇਕ ਹੋਏਗਾ ਉਹੀ
ਦੇ ਸਕਾਂਗਾ।' ਸੁਮਿਤ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਉਹ ਬੋਲਿਆ - 'ਦਾਦਾ ਜੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਐਨੀ
ਤਾਰੀਫ ਕਰਦੇ ਸਨ ਲੇਕਿਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ
ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਵੱਡਾ
ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਹਸਪਤਾਲ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ
ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਲਿਆਉਣਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਇਲਾਜ
ਜਲਦੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਪੜਨ ਲਈ ਵੀ ਇਥੋਂ
ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੂਸਰੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣਗੇ।'

'ਹਾਂ ਬੇਟਾ, ਇਥੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਛੋਟਾ
ਜਿਹਾ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ
ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ
ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਕਾਰਣ ਬੰਦ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।'
ਇਹ ਸਭ ਛੱਡ... ਚਲ ਹੁਣ ਬੋਲ ਤੂੰ ਕੀ ਵਾਅਦਾ
ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਮੇਰੇ ਤੋਂ।' ਉਸ ਦੇ ਪਾਪਾ ਨੇ
ਪੁੱਛਿਆ।

ਸੋਨ੍ਹ ਨੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਕਿਹਾ - 'ਪਾਪਾ ਮੈਂ ਬੜਾ
ਹੋ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।'

'ਇਹ ਸੋਚ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ....।' ਪਾਪਾ
ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਕਰ ਪਾਉਂਦੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੋਨ੍ਹ ਬੋਲ
ਪਿਆ - 'ਡਾਕਟਰ ਬਣ ਕੇ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ
ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਾਂਗਾ।'

ਬੋੜਾ ਸੋਚਣ ਦੇ ਬਾਦ ਪਾਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ - 'ਪੱਕਾ
ਬੇਟਾ.... ਤੂੰ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੇਗਾ ਉਝ ਹੀ
ਹੋਵੇਗਾ।' ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮੰਮੀ ਵੀ
ਬੋਲ ਪਈ- 'ਬੇਟਾ, ਭਗਵਾਨ ਤੇਰੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰੋ।'

ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਦਾਦਾ ਜੀ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ।
ਜਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨ੍ਹ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ
ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਗਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ
ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਬੁਝਬੜਾਏ - 'ਕਾਸ਼! ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ
ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਮੇਰੇ ਸੋਨ੍ਹ ਵਰਗੀ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਪਿੰਡ
ਵੀ ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣ ਜਾਣਗੇ।'

□ ਡਾ: ਪਰਸੂਰਾਮ

ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੀ ਸੁੰਦਰ ਮੱਛੀ : ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ

ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਤਜ਼ੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਮੱਛੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਕਲੀਡਾਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਮੱਛੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹਨੂੰ ਫਾਇਰ ਫਿਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਹੇਠਾਂ, ਅਗੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਰੰਗ ਬਲਦੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹਨੂੰ ਇਹ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਗਵਾਟੇਮਾਲਾ ਅਤੇ ਯਕੇਟਨ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਰਚਨਾ ਤਜ਼ੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਮੱਛੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੀ ਮੱਛੀ ਹੈ। ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 8 ਸੈਟੀਮੀਟਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 12 ਸੈਟੀਮੀਟਰ ਤਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪੂਰ੍ਤੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ 15 ਸੈਟੀਮੀਟਰ ਲੰਮੀਆਂ ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀਆਂ ਵੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਦਾ ਸਿਰ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਉਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਾਫੀ ਚੌੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਅੱਗ ਵਰਗਾ ਨਾਰੰਗੀ ਰੰਗ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ

ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸਫੈਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੇ ਬੈਂਗਨੀ ਰੰਗ ਦੀ ਚਮਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦੇ ਰੰਗ ਇਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਹਿਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੇ ਗਹਿਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਪੱਟੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਸ਼ਲਕ (ਫਲੇਕ) ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਲਕਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਪੇਟ ਅਤੇ ਗਰਦਨ ਦਾ ਰੰਗ ਗੁੜਾ ਨਾਰੰਗੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਰੀਰ ਲਾਲ ਅਤੇ ਨਾਰੰਗੀ ਰੰਗ ਦੇ ਜਾਲ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਰੰਗ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਇਕ ਸੁਸਤ ਅਤੇ ਆਲਸੀ ਮੱਛੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਕਲਿਡ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੋਜਨ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਅਪਣੇ ਨਿਵਾਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਆਪਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਨਦੀ ਦੇ ਤਲ ਦੀ ਰੇਤ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਪਏਪਏ ਬਤੀਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਮੱਛੀ ਹੈ ਪੂਰ੍ਤੀ ਚੰਗੀ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਮੱਛੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੋਜਨ ਸਾਗਰ ਤਲ ਦੇ ਕੋਲ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕੀਝੇ-ਮਕੋੜੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਸਪਾਸ ਤੈਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਨਦੀ ਤਲ ਦੀ ਰੇਤ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਖੋਦਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਿਰ ਦੇ ਬਲ ਉਲਟੀ ਖੜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਤਲ ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਇਹਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਨਦੀ ਦੇ ਤਲ ਦੀ ਰੇਤ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਭਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨੂੰ ਚਬਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰੇਤ ਜਾਂ

ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਨਦੀ ਦੇ ਤਲ ਦੀ ਰੇਤ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਭੋਜਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਗਭਗ 30 ਸੈਟੀਮੀਟਰ ਅਗੇ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਦੇ ਖੰਬਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਰੇਤ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਨਰ ਅਤੇ ਮਾਦਾ ਅਗਨੀਮੱਛੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਦੀ ਤਲ ਦੀ ਰੇਤ ਤੇ ਅਲਗ-ਅਲਗ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਅਲਗ-ਅਲਗ ਖੱਡੇ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖੱਡੇ ਸੀਮਾ ਬੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖੱਡੇ ਇਕ-ਦੁਸਰੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਮਾਦਾ ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਆਪਣੇ ਗਾਹੀ ਖੇਦੇ ਗਏ ਖੱਡੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਥਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਖੱਡਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਾਦਾ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਖੇਦੇ ਗਏ ਖੱਡੇ ਵਿੱਚ ਅਂਡੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹਰੇਕ ਆਂਡਾ ਖੱਡੇ ਦੀ ਸੜਾ ਤੇ ਚਿਪਕਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਰ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਖੇਦੇ ਗਏ ਖੱਡੇ ਵਿੱਚ ਮਾਦਾ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਮਾਦਾ ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਆਂਡੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਨਰ ਉਸ ਦੇ ਆਂਡਿਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਸ਼ੁਕਰਾਣੂ ਛਿੜਕ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਜਾਊ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਦੇ ਆਂਡੇ ਪਰਿਪੱਕ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਛੁੱਟਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਵਜਨੀਮੇ ਬੱਚੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਗਨੀਮੁਖ ਮਾਦਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਤੈਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਤੈਰਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵਜਨੀਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 15 ਦਿਨ ਤਕ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਦ ਅਗਨੀਮੁਖ ਮੱਛੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਨਰ ਅਤੇ ਮਾਦਾ ਦਾ ਪਿਛਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਾਲਗ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਇਹ ਨਦੀ ਦੇ ਤਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਆਮ ਜੀਵਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

□ ਉਸ਼ਾ ਸਭਰਵਾਲ

ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ

ਇਕ ਵਾਰ ਸਮਰਾਟ ਚੰਦਰਗੁਪਤ, ਚਾਣਕਿਆ ਨਾਲ ਕਿਸੀ ਗੱਲ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਸਮਰਾਟ ਨੇ ਚਾਣਕਿਆ ਨੂੰ ਕਿਹਾ - ਆਪ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ, ਸੁਝਖੂਝ ਦੀ ਮੈਂ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੀ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ, ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ !

ਚਾਣਕਿਆ ਨੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਕਿ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਘਮੰਡ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਰੂਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਦਿਆ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਮੂਲੀ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਾਣਕਿਆ ਨੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਸੌਨੇ ਦੇ ਦੋ ਬਰਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਲੈ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪਾਣੀ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਚਾਣਕਿਆ ਨੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬਰਤਨ ਦਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੌਨੇ ਦੇ ਬਰਤਨ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਰਾਜਾ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਚਾਣਕਿਆ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ - ਰਾਜਨ ! ਕਿਸ ਬਰਤਨ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸ਼ੀਤਲ ਲੱਗਾ। ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਨੇ ਉਤੱਤ ਦਿੱਤਾ- ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬਰਤਨ ਦਾ।

ਇਸ ਤੇ ਚਾਣਕਿਆ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਮਹਾਰਾਜ ! ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਪਾਣੀ ਸ਼ੀਤਲ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੌਨੇ ਦੇ ਬਰਤਨ ਦਾ ਜਲ ਸ਼ੀਤਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬਰਤਨ ਦਾ ਜਲ ਸ਼ੀਤਲ ਰਿਹਾ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਹੈ। ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਕੁਰੂਪਤਾ ਦਾ ਵਿਦਿਆ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਿਦਿਆ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੋਂ ਸ਼ੇਸ਼ਠ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਹੀਂ।

ਵਿਗਿਆਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤੰਤਰੀ

□ ਘਮੰਡੀਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਆਂਡਾ ਉਬਾਲਣ ਤੇ ਠੋਸ ਕਿਉਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ - ਕੱਚਾ ਆਂਡਾ ਤੇੜਨ ਤੇ ਜੋ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਬਾਲਣ ਤੇ ਠੋਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਂਡੇ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਮ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਤਰਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਰਮ ਕਰਨ ਤੇ ਰਾਸਾਇਨਿਕ ਕਿਰਿਆ ਹੋਣ ਤੇ ਇਹ ਵਿਖੰਡਿਤ ਹੋ ਕੇ ਠੋਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਝ ਆਂਡੇ ਦਾ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਤਰਲ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੁਲਦਾ। ਆਂਡੇ ਦੇ ਪੀਲੇ ਹਿੱਸੇ (ਜਰਦੀ) ਵਿੱਚ ਚਰਬੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਬਰਫ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਤੈਰਦਾ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ - ਉਝ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਬਰਫ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਠੋਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਪਾਣੀ ਤੇ ਤੈਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਬਰਫ ਬਣਦੀ ਹੈ ਉਸ ਪਾਣੀ ਦਾ ਆਇਤਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਫ ਬਣਨ ਦੇ ਬਾਦ ਉਸ ਦਾ ਘਣਤਵ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਣਤਵ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਬਰਫ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪਾਣੀ ਤੇ ਤੈਰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਨਹੁੰ ਕੱਟਣ ਤੇ ਦਰਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ?

ਉਤੱਤਰ - ਨਹੁੰ ਮਾਨਵ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਹੁੰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਹੂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਜਦ ਅਸੀਂ ਬਲੇਡ ਜਾਂ 'ਨੇਲ-ਕਟਰ' ਨਾਲ ਨਹੁੰ ਕੱਟਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦਰਦ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਢੁਧ ਕਦੇਂ ਦਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ - ਢੁਧ ਦੇ ਜੰਮਣ ਅਤੇ ਛੱਟਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਐਨੇ ਸੂਖਸ਼ਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨੰਗੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਐਨੇ ਸੂਖਸ਼ਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਸੂਈ ਦੀ ਨੋਕ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਜੀਵਾਣੂੰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਢੁਧ ਵਿੱਚ ਅਗਰ ਲੈਕਟੋਫੈਸੀਲਿਅਸ ਜਾਂ ਸੇਫੈਲੋਕੋਸਮ ਨਾਮਕ ਜੀਵਾਣੂੰ ਮਿਲ ਜਾਣ, ਜੋ ਦਹੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਧਾ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਢੁਧ ਨੂੰ ਦਹੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਕਾਰਕ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਡੱਬਦਾ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ - ਜਦ ਅਸੀਂ ਕਾਰਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਡੱਬਣ ਦੇ ਬਜਾਏ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਪਰ ਤੈਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਡੱਬਦੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰਕ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਤੈਰਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਹਲਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਕ ਸਾਨੂੰ 'ਕਾਰਕ ਐਕ' ਨਾਮਕ ਰੁੱਖ ਦੀ ਖੱਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਕ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੰਘਣੀਆਂ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਦੁਰਦੁਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਪਾਣੀ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਭਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਹਵਾ ਭਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡੱਬਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਰਕ ਸਾਊਡ ਪਰੁਫ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਫ੍ਰੀਜ਼ਰ, ਰੋਫ਼ੀਜ਼ਰੋਟਰਾਂ ਅਤੇ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਤਰੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 21-22 ਫਰਵਰੀ 2020 ਨੂੰ ਹੋਏ 'ਨਿਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਦਲ ਸਿੱਪੜੀਯਮ' ਦੇ ਕੁਝ ਦ੍ਰਿਸ਼

□ ਗੋਵਿੰਦ ਭਾਰਦਵਾਜ

ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਘੁੰਡ

ਕਾ

ਨਨਵਨ ਵਿੱਚ ਇਕ ਟੀਟੂ ਨਾਂ ਦਾ ਤੌਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸੀ। ਟੀਟੂ ਆਪਣੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਬਾਕੀ ਪੰਛੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਟੀਟੂ ਆਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਉਡੱ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਉਡਦਾ ਵੇਖ ਨੀਲ੍ਹ ਕਬੂਤਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ - ਕਿਉਂ ਟੀਟੂ, ਨਜ਼ਰ ਬਚਾ ਕੇ ਕਿਥੇ ਉਡਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ?

- ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਭੱਦੇ ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। - ਟੀਟੂ ਨੇ ਤਪਾਕ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।

ਨੀਲ੍ਹ ਕਬੂਤਰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਟੀਟੂ ਅਮਰੂਦਾਂ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਮਿੱਠੇ-ਮਿੱਠੇ ਅਮਰੂਦ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਸੀ। ਤਦੇ ਕੋਇਲ ਆ ਗਈ। ਕੋਇਲ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਵੀ ਟੀਟੂ ਆਪਣਾ ਪੇਟ ਭਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਰਿਹਾ। ਕੋਇਲ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ - ਟੀਟੂ, ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਹੋ ਗਏ ਹੋ ਕੀ? 'ਨਮਸਤੇ', 'ਹੈਲੋ-ਹਾਏ' ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਅਜਿਹੀ ਕੀ ਨਰਾਜਗੀ?

ਟੀਟੂ ਬੋਲਿਆ - ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਵਰਗੀ ਕਾਲੀ-ਕਲੂਟੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਕੋਇਲ ਨੂੰ ਟੀਟੂ ਦਾ ਉਤੇਰ ਸੂਣ ਕੇ ਬੜਾ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ ਪੁੰਤੂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਲੱਗਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲੀ।

ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੋਇਲ ਅਤੇ ਨੀਲ੍ਹ ਕਬੂਤਰ ਨੇ ਜਦ ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਨੂੰ ਟੀਟੂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਟੀਟੂ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। 'ਟੀਟੂ! ਘਰੇ ਹੀ ਹੋ ਕੀ?' ਕਾਲੂ ਨੇ ਅਵਾਜ਼ ਲਗਾਈ।

ਤੌਤੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਬੋਲੀ - ਉਹ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਬਾਗ ਵੱਲ ਗਏ ਹਨ।

ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਵਾਪਸ ਉਡੱ ਚਲਿਆ। ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਉਡਾਣ ਦੇ ਬਾਦ ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਟੀਟੂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਫੁਰ ਕਰਕੇ ਟੀਟੂ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਸਚਮੁਚ ਟੀਟੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੇਖ ਕੇ ਕੋਧ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਟੀਟੂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ - ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਝੂਠੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਤੈਨੂੰ ਸਰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ?

- ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ? - ਟੀਟੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

- ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੜਾ ਸੁੰਦਰ ਪੰਛੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰੂਪਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। - ਕਾਲੂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਝਿੜਕਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

- ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਪੰਛੀ ਸਮਝਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਬਲਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਮੇਰੀ ਚੁੰਝ ਕਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਮੇਰਾ ਕਾਲਾ ਸਰੀਰ ਹੈ। ਵੇਖੋ ਮੇਰੀ ਲਾਲ ਚੁੰਝ। ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰੀਦਾਰ ਮਾਲਾ ਅਤੇ ਹਰੇ-ਹਰੇ ਸੁੰਦਰ ਖੰਭ। ਟੀਟੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

ਕਾਲੂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਸਚਮੁਚ ਟੀਟੂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ

ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੁੰਮੰਡ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਚੁਪਚਾਪ ਉਥੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕਾਲੂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਬੁਲਾਈ। ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਚੀਲ, ਗਿੱਧ, ਚਿੜੀ, ਕੋਇਲ, ਕਬੂਤਰ, ਉਲ੍ਲ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਕੋਇਲ ਨੇ ਟੀਟੂ ਤੋਤੇ ਨੂੰ ਕਾਨਨਵਨ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਅਤੇ ਨਸਲਭੇਦ ਫੈਲਾ ਕੇ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਪੰਛੀ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ - ਟੀਟੂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਿਗਦਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨੀਲ੍ਹ ਕਬੂਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਟੀਟੂ ਕਾਨਨਵਨ ਵਿੱਚ ਨਸਲਵਾਦ ਅਤੇ ਰੰਗਭੇਦ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਠੋਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਨੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੜ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ - ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਟੀਟੂ ਸਾਡੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਤਾ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ। ਉਹ ਰੰਗਭੇਦ ਅਤੇ ਅਲਗਾਵਵਾਦ ਦੀ ਵਿਚਾਰਪਾਰਾ ਤੇ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਕਾਨਨਵਨ ਦੀ ਬਿਗਦਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।' ਟੀਟੂ ਨੂੰ ਜਦ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ।

ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਨਨਵਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਜਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆ ਵੱਡੇ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੰਤਵ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਵੇਚਣਾ ਸੀ। ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਟੀਟੂ ਤੇ ਪਈ। ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੋਂ ਬੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਟੀਟੂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ। ਟੀਟੂ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸਮਝ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੁਰਰ ਕਰਕੇ ਉਡ੍ਹ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਦੌੜਦਾ ਰਿਹਾ।

ਅਚਾਨਕ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਜਾਲ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਟੀਟੂ ਉਡਦਾ-ਉਡਦਾ ਥੱਕ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਟੀਟੂ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਦਾ ਘਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਝਟ ਉਸ ਵਿੱਚ ਲੁਕ ਗਿਆ। ਕਾਲੂ ਨੇ ਜਦ ਟੀਟੂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਗੁਸੈ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ - ਸੁੰਦਰ ਪੰਛੀ ਕਾਲੂ-ਕਲੂਟੇ ਦੇ ਘਰ ਕਿਉਂ ਗਿਆ। ਚਲ ਨਿਕਲ...।

- ਜਗ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣੋ ਕਾਂ ਦਾਦਾ। - ਹੱਦੇ ਹੋਏ ਟੀਟੂ ਨੇ ਕਿਹਾ।

- ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। -ਕਾਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਟੀਟੂ ਨੇ ਪੈਰ ਫੜ ਲਏ ਅਤੇ ਬੋਲਿਆ - ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਥੋਂ ਉਡਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਲਏਗਾ ਅਤੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿਏਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਹੀ ਮੇਰੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਜਾਏਗੀ। ਆਪ ਬੜੇ ਦਿਆਲੂ ਹੋ ਦਾਦਾ, ਮੇਰੇ ਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਅੱਜ ਸਰਮਿੰਦਾ ਹਾਂ। -ਟੀਟੂ ਬੋਲਦੇ-ਬੋਲਦੇ ਰੋਣ ਲੱਗਾ।

ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਨੂੰ ਦਯਾ ਆ ਗਈ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ - ਠੀਕ ਹੈ ਤੂੰ ਇਥੇ ਠਹਿਰ, ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ। -ਟੀਟੂ ਨੇ ਰਾਹਤ ਦੀ ਸਾਹ ਲਈ। ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਥੋਂ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀ ਪਰਿੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੁਲਵਾ ਲਿਆ। ਥੋੜੀ ਹੀ ਦੇਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਜਮਾ ਹੋ ਗਏ। ਕਾਂ ਨੇ ਟੀਟੂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ।

ਸਾਰੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੇ ਟੀਟੂ ਤੇ ਤਰਸ ਖਾਂਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਟੀਟੂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਮਾਫੀ ਮੰਗੀ। ਐਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਕਾਨਨਵਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਘੁਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਹੂੰ ਖਾਧੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਭੁਤ ਹੁਣ ਉਤਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ■

□ ਡਾ. ਦਰਸਨ ਸਿੰਘ 'ਆਸ਼ਟ'

ਅਪ੍ਰੇਲ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਆਈ ਵਿਸਾਖੀ

ਮਾ

ਡਾ ਦੇਸ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਗੁਲਦਸਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੀਵੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਦਿ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਜੰਗਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਖੂਖਾਰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਟੋਲੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਖੂਜੀ ਦੇ ਸੌਕੇ ਤੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਟੋਲੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਨਾਚ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਢੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਿੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਉਥੇ ਢੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਖੂਜੀ ਭਰਿਆ ਮਾਹੌਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਿਆ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਦਾ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਛੁੱਲ ਹੈ 'ਵਿਸਾਖੀ।' ਉਝ ਤਾਂ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਸੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰੁੱਖ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਵਾਢੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੁੱਧ ਸਮਾਜ ਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ

ਦਿਨ ਹੀ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਨੇ ਬੋਧ ਗਯਾ ਵਿਚ ਨਿਰਵਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸਾਖ ਦੇ ਦਿਨ ਵਿਆਸ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰਚੇ ਗਏ ਚਾਰੇ ਵੇਦ ਅਰਥਾਤ ਰਿਗਵੇਦ, ਸਾਮਵੇਦ, ਯਜੁਰਵੇਦ ਅਤੇ ਅਥਰਵਵੇਦ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਠ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਵਧੂਤ ਅਸਟਾਵਕਰ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਰਿਆਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

'ਵਿਸਾਖੀ' ਵਿਸਾਖ ਦੀ ਸੰਗਰਾਦ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਸੂਰਜ ਮੇਖ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਿਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 1699 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅੱਜਕੱਲੁ ਇਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਗੁਲਾਮ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੀ ਭੋਲੀ-ਭਾਲੀ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਦੀ-ਕਲਾ ਅਰਥਾਤ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਭਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਲਮ ਦਾ ਡੱਟ ਕੇ ਟਾਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸਾਖੀ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਸੰਨ 1919 ਨੂੰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੋਲ ਜਲਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਕਰੂਰ ਅੰਗੇਜ਼ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅੰਜ਼ਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲਾ ਹੀ ਦਿਨ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕ ਬੱਚੇ, ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਬਿਰਧ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸਵ ਵਿੱਚ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਗਿਆ।

ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਵਿਸਾਖੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ 1100 ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਮੇਲੇ ਅਤੇ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਅਲੱਗ ਹੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਤੀਜੇ ਗੁਰੂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਅਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋਈ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ 1589 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਪਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਚੱਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ (ਟੈਪੜ), ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੇ (ਬਠਿੰਡਾ), ਕਰਤਾਰਪੁਰ (ਜਲੰਘਰ), ਬਹਾਦਰਗੜ੍ਹ (ਪਟਿਆਲਾ) ਅਤੇ ਪੰਡੇਰੀ ਮਹੱਤਾਂ ਦੀ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ) ਦੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚਾ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਪ੍ਰੋਜਿਆ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਆਂਢੀ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਵੀ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰਾਂ, ਤਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸਰਵਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੌਰਾਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਵੈਦਿਕ ਭਾਵਨਾ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਦੇ ਮੇਖ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਮਲੁਖ ਦੇ ਲਾਲ ਲਹੂ ਅਣ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਪਮਾਨ (ਗਰਮੀ) ਵਧ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਜਾਣੀ ਅਧੇ ਘੰਟੇ ਦੌਰਾਨ ਨਿਰੰਤਰ ਵਰਿੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਅਰੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਦਿਨ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਸਰੋਵਰਾਂ ਜਾਂ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਫਸਲ ਦੇ ਪੱਕਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਕਣਕ ਦੀ ਪੱਕੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਦਾਤਰੀ ਨਾਲ ਕੱਟਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੱਟ (ਕਿਸਾਨ) ਇਸ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਫਸਲ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਥੇ :-

ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਮੁੱਕ ਗਈ ਰਾਖੀ, ਜੱਟਾ ਆਈ ਵਿਸਾਖੀ।

ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰੋਣਕ ਖਾਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸ਼ੈਮਣੀ ਕਵੀ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵਿਤਾ 'ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਜੱਟ' ਵਿੱਚ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦਾ ਬੂਖਸੂਰਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇਉਂ ਬੰਨਿਆ ਹੈ:

ਤੂੜੀ ਤੰਦ ਸਾਂਭ ਹਾੜੀ ਵੇਚ ਵੱਟ ਕੇ।

ਲੰਬੜਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕੱਟ ਕੇ।

ਕੱਢੇ ਮਾਰ ਵੰਝਲੀ ਆਨੰਦ ਛਾ ਗਿਆ।

ਮਾਰਦਾ ਦਮਾਮੇ ਜੱਟ ਮੇਲੇ ਆ ਗਿਆ।

ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪੜ੍ਹੇ ਮੇਲੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਚੰਗੀ ਨਸਲ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਠਾਈਆਂ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਖਿੱਡੇ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਜੂਲ ਕੇ ਮਨਾ ਕੇ ਦੇਸੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਦੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਇਕ ਮਸ਼ੀਨ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਚਕਾਚੰਘ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਹਾਨ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਮਿਲਜੂਲ ਕੇ ਮਨਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਗੌਰਵ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕੇ।

ਹਸਾ ਖੇਡਾ

ਸਿਵਾਨੀ : ਪਲਕ, ਐਨੇ ਦਿਨ ਕਿਥੇ ਸੀ?

ਪਲਕ : ਮੈਨੂੰ ਮਲੇਰੀਆ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਿਵਾਨੀ : ਤਾਂ ਹੁਣ ਕਿਵੇਂ ਹੋ?

ਪਲਕ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹਾਂ ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਮੱਛਰ
ਜੜੂਰ ਬੀਮਾਰ ਹੋਏਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ
ਤਦ ਕੱਟਿਆ ਸੀ ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਮਲੇਰੀਆ
ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਚਿੰਨ੍ਹ : ਯਾਹ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਇਕ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ
ਅਮਰੂਦ ਮਿਲ ਗਏ।

ਪਿੰਡ੍ਹ : ਉਹ ਕਿਵੇਂ?

ਚਿੰਨ੍ਹ : ਇਕ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਕ ਅਮਰੂਦ ਉਸ
ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਮੈਂ ਉਠਾ ਕੇ ਭੱਜਿਆ
ਅਤੇ ਇਕ ਉਸ ਨੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਿਆ।

ਪੱਧੂ : ਯਾਹ! ਸਾਡੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਮੈਡਮ
ਜੀ ਨੂੰ ਜੋੜ ਨਹੀਂ
ਆਉਂਦਾ।

ਗੱਪੂ : ਕੀ ਹੋਇਆ?

ਪੱਧੂ : ਮੈਡਮ ਜੀ ਕੱਲ ਪੜਾ
ਰਹੀ ਸੀ— ਦੋ ਅਤੇ
ਤਿੰਨ ਪੰਜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਪਰ ਅੱਜ ਪੜਾ ਰਹੀ
ਸੀ— ਚਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ
ਪੰਜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਰਵੀ ਜਦ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਜਾਏਂਗਾ ਤਾਂ
ਕੀ ਕਰੇਂਗਾ? - ਇਕ ਮੋਟੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਰਵੀ ਨੂੰ
ਪੁੱਛਿਆ।

ਜੀ, ਪਤਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ।

- ਰਵੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਸੋਨੂੰ : ਤੇਰਾ ਘਰ ਕਿਥੇ ਹੈ?

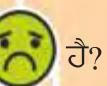
ਮੋਨੂੰ : ਮਹਾਂਲਕਸ਼ਮੀ ਸਿਨੇਮਾਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ।

ਸੋਨੂੰ : ਮਹਾਂਲਕਸ਼ਮੀ ਸਿਨੇਮਾਘਰ
ਕਿਥੇ ਹੈ?

ਮੋਨੂੰ : ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ
ਸਾਹਮਣੇ।

ਸੋਨੂੰ : ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਿਥੇ
ਹਨ?

ਮੋਨੂੰ : ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ
ਆਹਮਣੇ-ਸਾਹਮਣੇ।

ਰਾਹਗੀਰ : ਇਹ ਸੜਕ ਕਿਥੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

ਦੁਕਾਨਦਾਰ : ਇਹ ਸੜਕ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ
ਜਾਂਦੀ। ਚੌਂਦੀ ਘੰਟੇ ਇਥੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਗਜੂ : (ਕਮਲ ਨੂੰ) ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ
ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ।

ਕਮਲ : ਫਿਰ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਪੈਸੇ ਵੀ ਚੰਗੇ ਮਿਲਦੇ
ਹੋਣਗੇ?

ਗਜੂ : ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ
ਅਧਿਕਾਰ ਮੈਨੂੰ ਖੂਬ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ
ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ
ਨੂੰ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਕਮਲ : ਅਜਿਹਾ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹੋ?

ਗਜੂ : ਮੈਂ ਲਿਫਟਮੈਨ ਹਾਂ।

- ਰਾਧਾ ਨਾਚੀਜ਼

- ਪੂਜਾ

ਪਹਿਲਾ ਦੋਧੀ : ਇਸ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ
ਵਿੱਚ ਐਨੀ ਠੰਡ
ਪਈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ
ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ
ਗਾਵਾਂ-ਮੱਝਾਂ ਨੂੰ
ਗਰਮ ਕਪੜੇ
ਪੁਆਉ ਲੋ
ਪਏ।

ਦੂਜਾ : ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਤਾਂ
ਠੰਡ ਦੇ ਕਾਰਣ ਗਾਵਾਂ-ਮੱਝਾਂ ਨੇ ਦੁੱਧ
ਦੇਣਾ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਤੀਜਾ : ਛੱਡੋ ਨਾ! ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਐਨੀ ਠੰਡ
ਪਈ ਕਿ ਗਾਵਾਂ-ਮੱਝਾਂ ਨੇ ਦੁੱਧ ਦੀ
ਬਾਂ ਆਈਸਕ੍ਰੀਮ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ
ਦਿੱਤੀ।

.....
ਗੈਰਿਜ ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਜੋੜ-ਜੋੜ ਨਾਲ ਖਰਾਟੇ
ਲੈਂਦੇ ਵੇਖ ਉਸ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਸੋਣ ਵਿੱਚ ਦਿੱਕਤ ਹੋ
ਰਹੀ ਸੀ। ਸਟਾਫ ਨੇ ਮਾਲਿਕ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿੱਚ
'ਮੌਬਿਲ ਆਯਲ' ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਦ ਜਦੋਂ
ਮਾਲਿਕ ਜਾਰਿਆ ਤਾਂ ਸਟਾਫ ਤੇ ਕਾਫੀ ਗੁੱਸਾ ਹੋਣ
ਲੱਗਾ।

.....
ਸਟਾਫ ਡਰਦੇ-ਡਰਦੇ ਬੋਲਿਆ - ਆਪ ਹੀ ਤਾਂ
ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲੇ
ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ 'ਮੌਬਿਲ' ਪਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬਾਣੇਦਾਰ : ਜਦੋਂ ਤੇਰੀ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਚੋਰੀ ਹੋਈ
ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਤੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ
ਲਿਖਵਾਈ?

ਵਿਅਕਤੀ : ਹਜ਼ੂਰ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਚੋਰ
ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਮਰੰਮਤ ਕਰਵਾ
ਲਏ ਤਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਾਵਾਂ।

- ਚਮਨ-ਅਮਨ

ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਮਿਠਾਈ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਗਿਆ।
ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ - ਇਹ ਕੀ ਹੈ?

ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ - ਖਾਜਾ।

ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਖਾ
ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ
ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਉਸ
ਵਿਅਕਤੀ ਇਕਦਮ ਬੋਲਿਆ - ਕਾਹਦੇ ਪੈਸੇ? ਤੁਸੀਂ
ਹੀ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਖਾ ਜਾ।

ਵਿੱਕੀ : (ਸੋਨੂੰ ਨੂੰ) ਸਾਡਾ ਕੁੱਤਾ 'ਜਾਨ' ਐਨਾ
ਸਮਝਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਹਾਕਰ ਦੇ
ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਅਖਬਾਰ ਚੁਕ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ
ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਦ ਹੀ
'ਮਾਰਨਿੰਗ ਵਾਕ' ਤੇ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੋਨੂੰ : ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ।

ਵਿੱਕੀ : ਲੇਕਿਨ ਤੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ
ਪਤਾ ਹੈ?

ਸੋਨੂੰ : ਸਾਡੇ ਕੁੱਤੇ
ਮਾਈਕਲ ਨੇ ਹੀ
ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ
ਦੱਸੀ ਹੈ।

ਜਾਨ ਉਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਂ 'ਮਾਰਨਿੰਗ ਵਾਕ' ਤੇ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਿਤਾ ਜੀ : ਬੇਟਾ, ਤੈਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਨੰਬਰ
ਮਿਲੇ ਹਨ?

ਬੇਟਾ : ਭਰਾ ਤੋਂ ਵੀਹ ਘੱਟ।

ਪਿਤਾ ਜੀ : ਭਰਾ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਮਿਲੇ ਹਨ?

ਬੇਟਾ : ਵੀਹ

- ਸੁਦਿਕਸ਼ਾ ਗੁਪਤਾ

ਖੁਸ਼ੀ ਲੁਟਾਉਂਦੇ ਛੁੱਲ

ਖਿੜ-ਖਿੜ ਖੁਸ਼ੀ ਲੁਟਾਉਂਦੇ ਛੁੱਲ।
ਹੱਸਦੇ ਅਤੇ ਹਸਾਉਂਦੇ ਛੁੱਲ।

ਛੁੱਲ ਧਰਤੀ ਦਾ ਹਨ ਸਿੰਗਾਰਾ।
ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਹਿਰਦਾ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਹੈ ਉਦਾਰਾ,
ਛੁੱਲ ਸਭ ਨੂੰ ਹੀ ਕਰਦੇ ਪਿਆਰਾ।

ਕਦੇ ਨਾ ਮੂੰਹ ਬਣਾਉਂਦੇ ਛੁੱਲ।
ਮੰਦ-ਮੰਦ ਮੁਸਕਾਉਂਦੇ ਛੁੱਲ।

ਕਰਕੇ ਛੁੱਲਾਂ ਦਾ ਮਧਾਨ,
ਭੌਰੇ ਗੁਨ-ਗੁਨ ਕਰਦੇ ਗਾਨ।
ਛੁੱਲਾਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਮੁਸਕਾਨ,
ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਮਾਨ।

ਸਭ ਦਾ ਮਨ ਬਹਿਲਾਉਂਦੇ ਛੁੱਲ।
ਪਿਆਰ ਸਭ ਦਾ ਪਾਊਂਦੇ ਛੁੱਲ।

ਛਿਨ-ਭੰਗੁਰ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਜਾਣ,
ਛੁੱਲ ਨਾ ਕਰਦੇ ਮਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ।
ਕਿਸੇ ਲਈ ਕਰਨਾ ਜੀਵਨ-ਦਾਨ,
ਮਾਨਵ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸਨਮਾਨ।
ਸਭ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਛੁੱਲ।
ਹੱਸਦੇ ਅਤੇ ਹਸਾਉਂਦੇ ਛੁੱਲ।

ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਤਰੀ ?

(ਸਭ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ 'ਆ' ਅੱਖਰ ਤੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੈਨ ਜਾਂ ਪੈਸ਼ੀਲ ਉਠਾਉ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਚਿੰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਤੱਤ ਲਿਖਦੇ ਜਾਓ।)

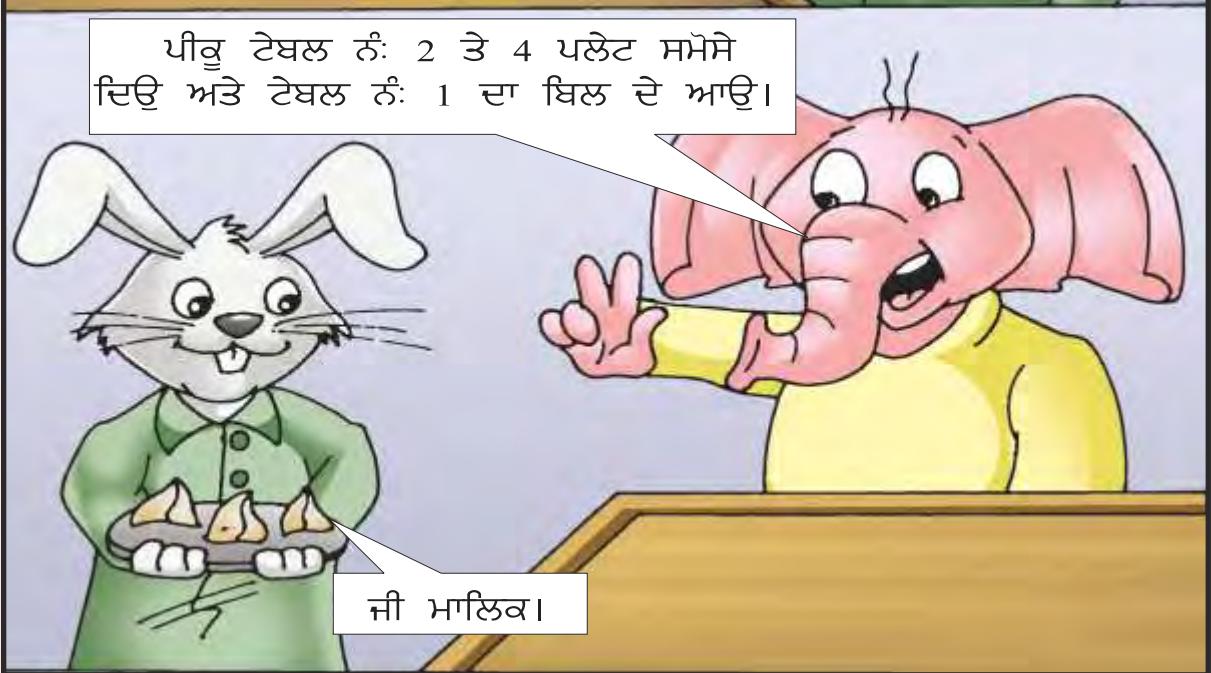

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1) ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2) ਈਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3) ਅਸਮ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4) ਬ੍ਰਹਮਾਂ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ, ਮਹੇਸੂ ਨੇ ਕਿਸ ਮਹਿਲਾ ਦੇ ਪਤੀਵਰਤਾ ਧਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5) ਭਗਵਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਯਮਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿਸ ਨਾਗ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਗੋਕਲ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6) ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੋਬੀ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7) ਨੇਤ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਅੱਖ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਭਾਗ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8) ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦੀਪ ਸਮੂਹ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 9) ਆਸਕਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਕੌਣ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10) ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੰਗਾਰੂਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 11) ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 12) ਯੂਰਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਤਿਰਨਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 13) ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਫਗ਼ਾਨਿਸ਼ਾਨ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੇਸ਼ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 14) ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੁਦ्रਾ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਲ 15) ਭਗਵਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ਸੀ?

(ਸਹੀ ਉਤੱਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੰਨੇ ਤੇ ਵੇਖੋ)

ਕਿੱਟੀ

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ - ਅਜੈ ਕਾਲੜਾ

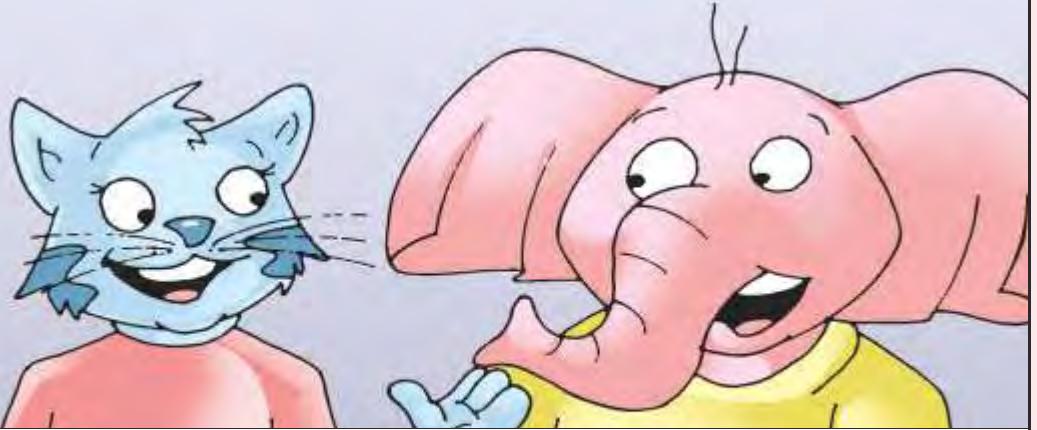
ਮਾਂ, ਪੀਕੂ ਖਰਗੋਸ਼ ਨੂੰ ਜਿਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਪਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਾਂ, ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ।

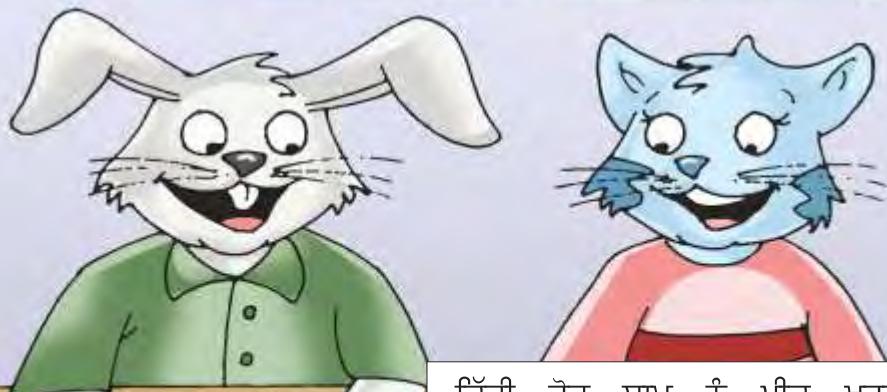
ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿੱਟੀ। ਤੂੰ ਇਕ ਕੰਮ ਕਰ, ਹੋਟਲ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਕ ਘੰਟਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਆਉਣ ਦੇਂ।

ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਆਈਡਿਆ ਹੈ!
ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਹੋਟਲ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਨਾਲ ਗੱਲ
ਕਰਦੀ ਹਾਂ।

ਕਿੱਟੀ ਨੇ ਜਦ ਹੋਟਲ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਹੋਟਲ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਪੀਕੂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਕਿੱਟੀ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪੀਕੂ ਖਰਗੋਸ਼ ਨੂੰ ਪੜਾਉਂਦੀ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਪੀਕੂ ਖਰਗੋਸ਼ ਐਨਾ ਪੜ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਿਲਾ ਮਿਲ ਗਿਆ।

ਦੋਸਤੋ! 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

□ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਗਾਨਾ

ਮੌਰ ਦੇ ਪੈਰ ਕਰੂਪ ਕਿਉਂ?

ਇ

ਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦ ਮੌਰ ਦੇ ਪੈਰ ਉਸ ਦੇ ਰੂਪ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੰਦਰ ਹੀ ਸਨ। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੇ ਮਾਣ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਧਾਰ ਜਮਾਉਂਦਾ ਕਿ ਉਹਦੇ ਵਰਗਾ ਰੂਪਵਾਨ ਪੰਛੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਸਿਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਤਕ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦਾ ਖਜਾਨਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਕ ਵਾਰ ਮੌਰਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਇਕ ਤਾਲਾਬ ਤੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਉਤਰਿਆ। ਤਾਲਾਬ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਘਣੇ ਰੁਖ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇਕ ਮੁਨੀ ਯੋਗ ਸਾਧਨਾ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ

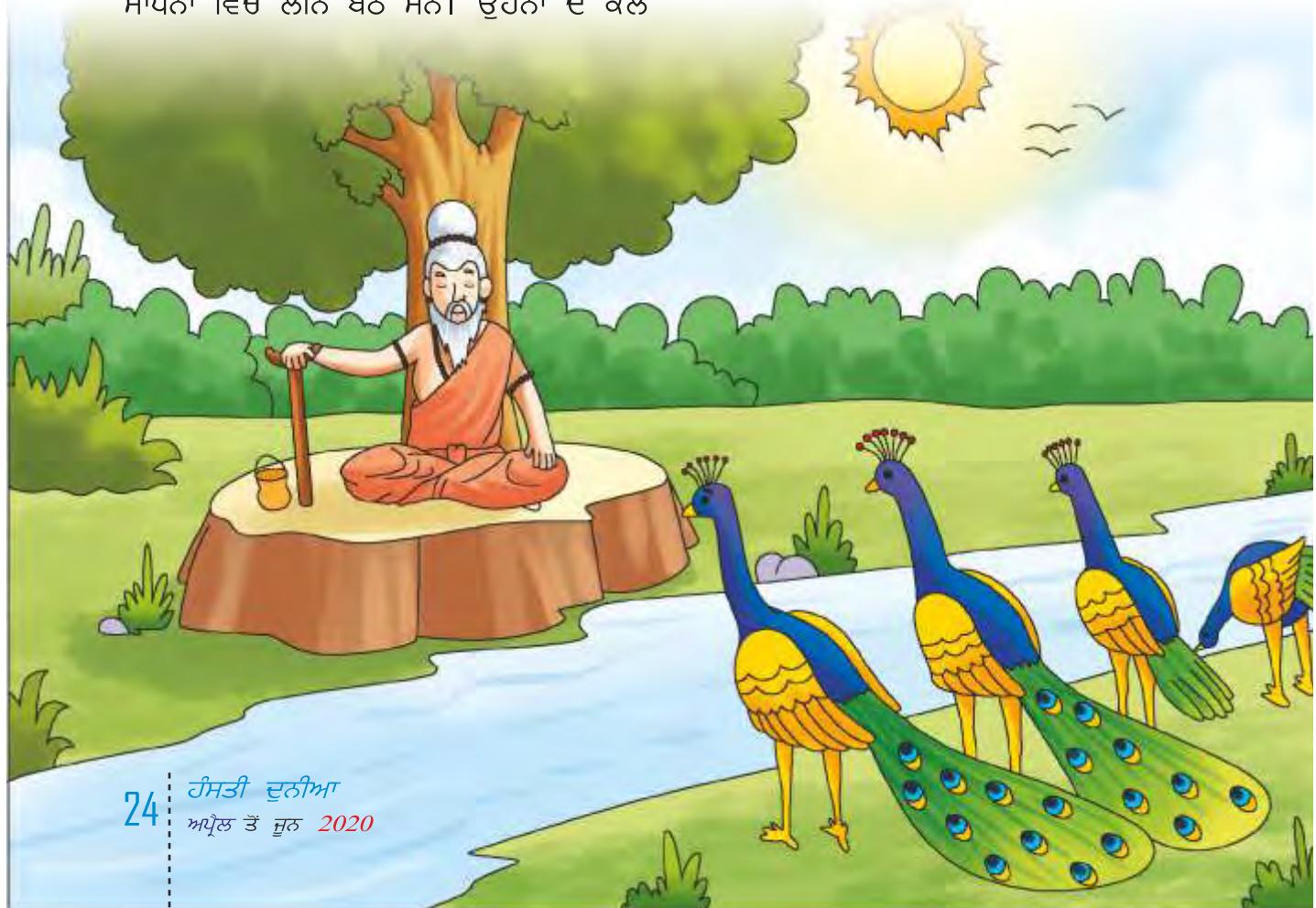
ਹੀ ਇਕ ਸੱਪ ਆਪਣਾ ਫਨ ਉਠਾਏ ਮੁਨੀ ਨੂੰ ਡੱਸਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ।

ਤਦੇ ਮੌਰਾਂ ਦੇ ਰਾਜਾ ਚਿੱਤਰਗੁਪਤ ਨੇ ਇਹ ਵੇਖਿਆ। ਬਿਨਾ ਦੇਰ ਕੀਤੇ ਉਹ ਉਡ ਕੇ ਸੱਪ ਤੇ ਝੱਪਟਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲੜਨ ਦੇ ਬਾਦ ਉਸ ਨੇ ਸੱਪ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਤਕ ਮੁਨੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵੀ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰਾ ਮਾਜ਼ਰਾ ਸਮਝ ਗਏ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਚਿੱਤਰਗੁਪਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਰ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਚਿੱਤਰਗੁਪਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁਨੀ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ— ਹੇ ਮਹਾਤਮਾ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮੋਹ ਹੈ। ਆਪ ਅਗਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਦਿਉ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੈਰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਹੋ ਜਾਣ।

ਮੁਨੀ ਬੋਲੇ— ਬਹੁਤ ਖੂਬ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ

ਪਲਾਂ ਦੇ ਬਾਦ ਹੀ ਸਾਰੇ ਮੌਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਹੋ ਗਏ।

ਮੌਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਧ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਰੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਜਮੀਨ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੁਨੀ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਭੁਲ ਗਏ।

ਤਦੇ ਅਚਾਨਕ ਵਰਖਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਮੌਰ ਮਸਤੀ ਵਿੱਚ ਨੱਚਣ ਲੱਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਨੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇੰਝ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਉਛਲੇ ਚਿੱਕੜ ਦੇ ਕੁਝ ਛਿੱਟੇ ਮੁਨੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਪਏ।

ਮੁਨੀ ਕ੍ਰਾਂਤ ਹੋ ਉਠੇ ਅਤੇ ਬੋਲੇ— ਘੋਰ ਅਪਮਾਨ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਧਾ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤੇ ਛਿੱਟੇ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਹੀ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸੇ ਪਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰ ਐਨੇ ਕਰੂਪ ਹੋ ਜਾਣ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੰਝੂ ਵਹਾਉ।

ਇੰਝ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਉਸੇ ਪਲ ਮੌਰਾਂ ਦੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪੈਰ ਕਰੂਪ ਹੋ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੁਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਮੁਨੀ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਸਰਾਪ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਪਰ ਮੁਨੀ ਦਾ ਸਰਾਪ ਕਮਾਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਤੀਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ।

ਅੱਜ ਵੀ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਛਾਏ ਹੋਏ ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਜਿੰਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮੌਰ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਦੁੱਖ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਕਰੂਪਤਾ ਵੇਖ ਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਦਾਸ ਹੋ ਕੇ ਹੰਝੂ ਵਹਾਉਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਉ! ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸਚਾਈ ਚਾਹੇ ਜੋ ਵੀ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਤਮ ਵਸਤੂ ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਐਨਾ ਮਸਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਮਰਿਆਦਾ ਹੀ ਭੁਲ ਜਾਈਏ।

□ ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਗਲ ਵਿੱਚ ਕਾਲੀ ਗਾਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਏ

ਹਰਾਹਰਾ ਰੰਗ ਜਿਸ ਦਾ,
ਬੜਾ ਕਮਾਲ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਏ।
ਬੋਲਣਾ ਜੇ ਸਿਖਾਈਏ ਅਸੀਂ,
ਉਹਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਏ।
ਦੱਸੋ ਬੱਚਿਓ ਉਸ ਪੰਛੀ ਦਾ ਨਾਂ,
ਜੋ ਗਲ ਵਿੱਚ ਕਾਲੀ ਗਾਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਏ।

ਚੁੱਝ ਉਸ ਦੀ ਲਾਲ ਹੈ ਤੇ,
ਬੜਾ ਧਮਾਲ ਮਚਾਉਂਦਾ ਏ।
ਤਿੱਖੀ ਜਿਹੀ ਚੁੱਝ ਨਾਲ,
ਫਲ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਗਿਰਾਉਂਦਾ ਏ।
ਦੱਸੋ ਬੱਚਿਓ ਉਸ ਪੰਛੀ ਦਾ ਨਾਂ,
ਜੋ ਗਲ ਵਿੱਚ ਕਾਲੀ ਗਾਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਏ।

ਹਰੀ ਮਿਰਚ ਜੇ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਈਏ,
ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਝੱਟ ਮੁਕਾਉਂਦਾ ਏ।
ਆਪਣੀ ਟੈਂ-ਟੈਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ,
ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦਾ ਏ।
ਦੱਸੋ ਬੱਚਿਓ ਉਸ ਪੰਛੀ ਦਾ ਨਾਂ,
ਜੋ ਗਲ ਵਿੱਚ ਕਾਲੀ ਗਾਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਏ।

ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਜੇ ਬੰਦ ਰੱਖੀਏ,
ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਭਾਉਂਦਾ ਏ।
ਅਜਾਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ,
ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏ।
ਤੋਤਾ ਹੈ ਉਸ ਪੰਛੀ ਦਾ ਨਾਂ,
ਜੋ ਗਲ ਵਿੱਚ ਕਾਲੀ ਗਾਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਏ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ

- ❖ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਸਭਾ ਅਧਿਅਕਸ਼ ਗਣੇਸ਼ ਵਾਸੁਦੇਵ ਮਾਵਲੰਕਰ ਸਨ।
- ❖ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਪਕਾਉਣ ਲਈ ਏਥਿਲੀਨ ਗੈਸ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ❖ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸੇਵਾ ਸੰਨ 1969 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ।
- ❖ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਛੁਟੀ ਸੰਨ 1843 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ।
- ❖ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖੱਟਾ ਸ਼ਹਿਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।
- ❖ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਵਸਤੂ ਦੋ ਗੁਣਾ ਵੱਡੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।
- ❖ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਚੋਟੀ ਹੈ।
- ❖ ਦਰਿਆਈ ਘੋੜਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਜਾਨਵਰ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਪਸੀਨੇ ਦਾ ਰੰਗ ਗੁਲਾਬੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ❖ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਪਰਬਤ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਮੌਨ ਲੋਹਾ, ਕ੍ਰੋਟਰ।
- ❖ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੂੰਗਾ ਦੀ ਚਟਾਨ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ 'ਦੀ ਗ੍ਰੋਟ ਬੈਰੀਅਰ ਰੰਡ' ਹੈ।
- ❖ ਖਾਰੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਝੀਲ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਹੈ।

- ❖ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੰਛੀ 'ਉਕਾਬ' ਹੈ।
- ❖ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬੈਂਕ, ਬੈਂਕ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਹੈ।
- ❖ 'ਅਮੀਬਾ' ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਜੀਵਾਣੂੰ ਹੈ।
- ❖ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਜੀਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਕੇਂਦੂਆ ਹੈ ਜੋ ਕਰੀਬ 300 ਸਾਲ ਤਕ ਜੀਵਿਤ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ❖ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੀਪ 'ਗ੍ਰੀਨਲੈਂਡ' ਵਿੱਚ ਹੈ।
- ❖ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬੋਧ ਮੰਦਿਰ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਹੈ।
- ❖ ਅਰਜੁਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੰਨ 1961 ਈ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ।
- ❖ ਐਵਰੈਸਟ ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਔਰਤ ਭਾਰਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਬਢੇਨਦਰੀ ਪਾਲ ਸੀ।
- ❖ ਚਿੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਤੁਰਮੁਰਗ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚਿੜੀ ਹੈ।
- ❖ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਹੈ।
- ❖ ਕੈਲੋਫੋਨੀਆਂ ਨੇ ਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸੂਰਜ ਡੱਬਣ ਦੇ ਬਾਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰੁੱਖ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਐਨਾ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਪੁਸਤਕ ਪੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਖੁਦ ਹੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ❖ ਟਿਟਿਹਰੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਪੰਛੀ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਰੁੱਖ ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ।

ਸੰਗ੍ਰਹਿਕਰਤਾ □ ਵਿਭਾ ਵਰਮਾ

ਜੁਗਪ੍ਰਵਰਤਕ ਦੀ ਸਿਖਿਆ

- ❖ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਇੱਕ ਹੈ। ਰਚਨਹਾਰ ਨੇ, ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਅਲਗ-ਅਲਗ ਗੁਣ, ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਰੁਚੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਵਿਅਰਥ ਹੈ। ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਰੁੱਖ ਇਕ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ? ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਕਿਵੇਂ ਆਵੇਗੀ? ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾ ਕਰੇ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਇਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀ, ਪ੍ਰਕਿਤੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਸ਼ਟ-ਭੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਮਨੁੱਖ ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਚਾਰ, ਇਕ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੀ ਸਭਿਆਤਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ, ਸੁਭਾਵਿਕ ਨਹੀਂ, ਪ੍ਰਕਿਤੀ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬੇਕਾਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਜਤਨ ਵਿਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ, ਜਤਨ ਕਰੀਏ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਚਾਰਪਾਰਾਵਾਂ, ਬੋਲੀਆਂ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਤਾਵਾਂ ਫਲਣ, ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਏਕਤਾ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ❖ ਲੋੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਲਗ-ਅਲਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋੜ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣ, ਸਗੋਂ ਲੋੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਵਧੇ,

ਮਿਲਵਰਤਣ ਵਧੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਹਿਨ ਕਰਨ ਦੀ, ਸਮਝਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਧੇ। ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਤ੍ਰੂਪ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਪਰ ਕਿਸੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਥੋਪਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਾਂਗੇ। ਉਸਦਾ ਵਿਕਾਸ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਫਰਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਠੀਕ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰੀਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰੀਏ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁਪੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ, ਤਾਂਕਿ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਵਧੇ, ਮਿਲਵਰਤਣ ਵਧੇ। ਜਦ ਸਾਰੇ ਲੋੜ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਗੇ, ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਜਤਾਉਣਗੇ ਤਾਂ ਸਹਿਜ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਟੁੱਟ ਸੰਬੰਧ ਕਾਇਮ ਹੋਣਗੇ, ਪੱਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੋਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਆ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ ਵਕਤ ਸਿਰਫ਼ ਇਨਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਹਬੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ

ਬੰਧਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਹੀ ਅਸਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਲਗ-ਅਲਗ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯੁਗਾਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਦ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਦਮ ਘੁਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਲਗਪਗ ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਗਿਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਬੋਤਲਾਂ ਦੇ ਢੱਕਣ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸ਼ੁਧ ਪਵਿੱਤਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਈ ਹੈ, ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਨਸਾਨ, ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮਿਸ਼ਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

❖ ਸਿਰਫ ਨਿਰੰਕਾਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਇਕ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਹੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਪਿਤਾ ਦੇ ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਹੋਣ, ਉਹ ਜਨਮ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੀ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਕਿਧਰੇ ਅਲਗ-ਅਲਗ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਉਥੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹੋਵੇ, ਪਰਵਰਿਸ਼ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਜਦ ਉਹ ਘਰ ਆਉਣਗੇ, ਉਸ ਵਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੋਲਚਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਝਗੜਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪਿਤਾ ਇਕ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਈ-ਭਾਈ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਾਗ ਉਠੇਗੀ। ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਅਸਲੀ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਅਸੀਂ ਪਰਮ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈਏ, ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਆ ਸਕੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਏਕਤਾ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ।

(ਗੁਰੂ ਵਚਨ ਚੋ)

ਰੋਚਕ ਜਾਣਕਾਰੀ

- 1) ਮਾਦਾ ਮਹੁੱਖੀ ਕੇਵਲ ਇਕ ਵਾਰ ਡੱਕ ਮਾਰਦੀ ਹੈ।
- 2) ਛਛੰਦਰ ਇਕ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸੌ ਗੱਜ ਲੰਬੀ ਸੁਰੰਗ ਖੋਦ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- 3) 85 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੱਪ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।
- 4) ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਤਰਬੂਜ਼ ਵਿੱਚ 67 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਾਣੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- 5) ਘੋੜੇ ਦੇ 40 ਦੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- 6) ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਗਾਰੂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਅੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- 7) ਕਬੂਤਰ 60 ਮੀਲ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟੇ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਉੱਡ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- 8) ਕੋਇਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਦਾ ਕਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।
- 9) ਟਿੱਡਾ ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੀੜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਖੂਨ ਚਿੱਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- 10) ਹਾਥੀ ਦੇ ਦੰਦ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ 6 ਵਾਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।
- 11) ਖਟਮਲ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਬਿਨਾ ਭੋਜਨ ਕੀਤੇ ਜਿੰਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ੴ ਰਵੀ ਕੁਮਾਰ ਰਾਹੂਲ

ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਤਰੀ ਦੇ ਉੱਤਰ

1) ਏਸੀਆ	9) ਭਾਨੂਅਖੈਈਆ
2) ਪਰਸੀਆ	10) ਆਸਟ੍ਰੋਲੀਆ
3) ਅਸਮੀਆ	11) ਮਹਾਮਾਇਆ
4) ਅਨੁਸੂਆ	12) ਅਲਬਾਨੀਆ
5) ਕਾਲੀਆ	13) ਨਾਈਜ਼ੀਰੀਆ
6) ਮੰਗੋਲੀਆ	14) ਰੁਪਿਆ
7) ਕਾਰਨੀਆ	15) ਅਯੁਧਿਆ
8) ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ	

□ આભા જૈન

ફલાં દા રાજા - અંબ

અ બ ગરમી દા સત્ત તોં મજેદાર ફલ હૈ। ઇહ ફલાં દા રાજા હૈ અતે ઇસ ફલ નું રાસ્ટરી ફલ દા દરજા પ્રાપ્ત હૈ। અંબ છોટે બુંચિાં તોં લૈ કે બજુરગાં તક, ગરીબ તોં લૈ કે અમીર તક સારિાં દી પસ૰દ હૈ। અંબ અસીહા ફલ હૈ જો સમાજ દે હર તબકે નું ખાણ નું મિલ જાંદા હૈ। કંચે અંબ દે વી કદી ઢાઇદે હન। પેકે અંબ દે વી બહુત લાભ હન। અંબ સવાદ વિંચ મિઠા અતે પોસ્ટિકતા નાલ ભરપૂર હુંદા હૈ। અસલ વિંચ ઇહ ફલાં દા સિરતાજ ફલ સ્રેસ્થ ગુણાં દા ભંડાર હૈ। ઇસદી વજા નાલ કદી ઉદ્યોગ પીદિાં નું વી લાભ મિલદા હૈ। ઇસ તોં બણન વાલે આચાર, મુર્બે, પાપડ અતે જૂસ દે કારોબાર વિંચ લખાં લેક લેગો હોએ હન।

ભારતી ખેડેઓઝી ખેજ કેસલ દે અનુસાર ભારત વિંચ અંબ દીઓં લગભગ 1000 કિસમાં પાછીઓં જાંદીઓં હન। અંબ પેસ્ટ તુંંાં નાલ

ભરપૂર હૈ। ઇસ વિંચ વિટામિન, પ્રોટીન, વસા, ખણિજ, લવણ, ડાઈબરસ પ્રમુખ હન। ખણિજાં વિંચ કૈલસ્ટીઅમ, સેડીઅમ, પોટાસ્ટીઅમ, કાપર, મેગનીસીઅમ, મેગનીજ પ્રમુખ હન। વિટામિન દા તાં ઇહ ભંડાર હૈ। વિટામિન એ, બી. સી. પ્રમુખતા નાલ પાએ જાંદે હન। અંબ નું સંસ્કૃત વિંચ આમર, સહિકાર, રમાલ આદિ કિહા જાંદા હૈ।

પાચન વિંચ મદદગાર :- ભેન કરન દે બાદ અંબ ખાણા સિહત લઈ બહુત ચેરા મનીઓ જાંદા હૈ। અંબ વિંચ ગૈલિક એસિડ હુંદા હૈ જો કિ અહારનલી લઈ બહુત ઢાઇદેમેંદ હૈ। અંબ વિંચ મોઝુદ ઇંજાએનીમ વી પ્રોટીન નું પચાઉણ વિંચ સહાઇતા કરકે પાચન કિરિઆ નું સુધારદે હન।

અંખાં વિંચ ચમક લિાઉંદા હૈ :- અંબ વિટામિન દે દા ચેરા સરોત હૈ। ઇસ લઈ અંબ ખાણ નાલ અંખાં દી તાકત વધદી હૈ। ઉહનાં દા સુકાપન દૂર હુંદા હૈ અતે ચમક વધદી હૈ। રંદેદી વિંચ વી લાભ હુંદા હૈ।

કોલમટાલ ઘંટ કરદા હૈ :- આસટ્રોલીઓ દે વિગિઅનક દુઆરા કીતી ગાઈ વિઆપક ખેજ નાલ પતા લેગા હૈ કિ અંબ સુગર અતે કોલમટાલ દી સમ્મિન્ના દૂર કરદા હૈ। સેટીન અતે નેરાથાઈરીઓલ નામક રમાઇણ અંબ દે છિલકે વિંચ વિસેસ રૂપ નાલ હુંદા હૈ જો ડાઇબટીજ વિંચ લાભકારી હુંદા હૈ।

અનીદરા દૂર કરે :- મિઠે અતે રમદાર બીજું અંબ નું ખા કે ઉપરો ગુનગુના દુંય પીણ નાલ નીદ બિના બુલાએ આપણે આપ આ જાંદી હૈ। અંબ દે પૂરે મૌસમ વિંચ હર રોજ ઇસ દા પુષેગ કરન નાલ અનીદરા દૂર હે જાંદા હૈ।

સરીર વિંચ લવણ બણાઉંદા હૈ :- અંબ વિંચ ટારટરિક એસિડ, મેલિક એસિડ અતે સિટ્રિક એસિડ હુંદે હન જો સરીર વિંચ લવણ જાં એલકેલાઈન રિજરવ નું બણાઈ રેખદા હૈ। કદી બીમારીઓં અતે વિસેસ રૂપ નાલ પૂરીરોયક તાકત લઈ લવણ દી સહી માઉરા હેણા જરૂરી હૈ।

દંદ મસુક્રિયાં લઈ લાભદાિક :- અંબ વિંચ

ਪ੍ਰੇਰਕ ਪ੍ਰਸੰਗ : ਰਾਧੇ ਲਾਲ

ਕੋਇਲ ਅਤੇ ਬਗਲਾ

ਫੌ

ਗਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ। ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਸੀ। ਅੰਬ ਦੇ ਇਕ ਰੁੱਖ ਤੇ ਬੈਠੀ ਕੋਇਲ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਕੂਹ...ਕੂਹ... ਗਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਕੋਇਲ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਅਤੇ ਸੁਗੀਲੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਇਕ ਬਗਲਾ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਪਹੁੰਚਾ। ਫਿਰ ਝਟ ਬੋਲਿਆ - "ਕੋਇਲ ਭੈਣ, ਤੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਮਿਠਾਸ ਹੈ।" "ਤਾਂ ਫਿਰ?"

"ਪਰ ਤੇਰੀ ਸੁਰਤ ਤਾਂ ਕਾਲੀ ਹੈ। ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਸਚੁਰ ਬੜੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।" ਬਗਲਾ ਬੋਲਿਆ।

"ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਗਲਤੀ?" ਕੋਇਲ ਉਤਸੁਕ ਹੋ ਉਠੀ।

"ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਤੇਰੀ ਸੁਰਤ ਹੈ ਅਵਾਜ਼ ਵੀ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।" ਬਗਲੇ ਨੇ ਅਗੇ ਕਿਹਾ, "ਵੇਖੋ, ਮੈਂ ਕਿੰਨਾ ਗੋਰਪਚਿੱਟਾ ਹਾਂ, ਸਫੈਦ ਝਕਾਸਕ। ਤੇਰੀ ਸੁਗੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

"ਬਗਲੇ ਭਾਈ, ਇਕ ਗੱਲ ਕਹਾਂ?" ਕੋਇਲ ਬੋਲੀ।

"ਜ਼ਰੂਰ ਕਹੋ।"

"ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਠੀਕ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।"

"ਕਿਵੇਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ?" ਕੋਇਲ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਲਈ ਬਗਲਾ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

"ਜਗ ਸੋਚ, ਤੇਰਾ ਰੰਗ ਉਜਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਘੁੰਡ ਹੈ।" ਕੋਇਲ ਸਮਝ ਕੇ ਬੋਲੀ, "ਅਗਰ ਤੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਸੁਗੀਲੀ ਅਤੇ ਮਿੱਠੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਘੁੰਡ ਕੀ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ? ਸਦਾ ਯਾਦ ਰੱਖ, ਘੁੰਡੀ ਦੀ ਚੰਗੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਭੱਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਚੰਗਾ ਹੁਪ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਠੀਕ ਹੈ। ਖੁਬ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਸਮਝ ਲਓ।" ਕੋਇਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰੀ ਸੱਚਾਈ ਸੀ। ਸੁਣ ਕੇ ਬਗਲੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਬੋਲਤੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ।

ਕਹਾਣੀ : ਫਾਰੁਖ ਹਸੈਨ

ਤੇਜ਼ ਗਿੱਧ ਅਤੇ ਪੰਛੀ

ਬੋ

ਹੜ ਦਾ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੁਝ ਸੀ। ਉਸ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪੰਛੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਪੰਛੀ ਬੀਮਾਰ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਬੋਹੜ ਦੇ ਕੁਝ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਾਮ ਦਾ ਇਕ ਗਿੱਧ ਆਇਆ। ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਕੁਝ ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਮੰਗੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੀ ਇਤਿਰਾਜ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਹ ਉਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਹੱਟਾ-ਕੱਟਾ ਅਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਕੁਝ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਛੋਟੇ ਪੰਛੀ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤਦ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ - ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਉਥੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ - ਹੁਣ ਸਭ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਗੁਲਾਮ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨੋਗੇ।

- ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਾਂਗੇ। - ਸੋਨੀ ਮੈਨਾ ਬੋਲੀ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਤੇਜ਼ ਗਿੱਧ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ

ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਆਲੂਣਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀ ਡਰ ਗਏ।

ਤੇਜ਼ ਗਿੱਧ ਹੁਣ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਆਲੂਣਾ ਤੋੜ ਦਿੰਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ।

ਕੀਵੀ ਕਾਊਣੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਂਡੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਬੜੀ ਖੂਜ ਸੀ। ਤਦੇ ਨਾ ਜਾਣੇ ਕਿਥੋਂ ਤੇਜ਼ ਗਿੱਧ ਆ ਗਿਆ। ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਕਾਊਣੀ ਨੂੰ ਖੂਸ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਪੁੱਛਿਆ - ਕਾਊਣੀ ਨੇ ਆਂਡਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਤੇਜ਼ ਗਿੱਧ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਆਲੂਣੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਚਾਰੀ ਕੀਵੀ ਕਾਊਣੀ ਆਪਣੀ ਬੇਬੀ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਵਹਾਉਂਦੀ ਰਹਿ ਗਈ।

ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹੱਡ੍ਹ ਆ ਗਏ। ਇਕ ਦਿਨ ਤੇਜ਼ ਗਿੱਧ ਕਿਤੇ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਦ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਬੈਠਕ ਬੁਲਾਈ।

-ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ ਚਲੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। - ਮਿੱਠੂ ਤੇਤਾ ਬੋਲਿਆ।

- ਮੈਂ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਉਂਗੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਂਗੀ। - ਕੀਵੀ ਕਾਊਣੀ ਬੋਲੀ।

- ਲੇਕਿਨ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਵਿਗਾੜ ਲਵਾਂਗੇ। - ਬਿੱਟ੍ਰੋ ਬਗਲਾ ਬੋਲਿਆ।

- ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਤੇਜ਼ੀ ਦੇ ਉਪਰ ਇਕੱਠੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਸ਼ਾਲਿਨੀ ਮੈਨਾ ਬੋਲੀ।

- ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਪਾਅ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੱਪ ਵੀ ਮਰ ਜਾਏ ਅਤੇ ਲਾਠੀ ਵੀ ਨਾ ਟੁੱਟੇ। - ਕੀਵੀ ਕਾਉਣੀ ਬੋਲੀ।

- ਤਦ ਤਾਂ ਛੇਤੀ ਦੱਸ। - ਮੰਨੂੰ ਚੱਕੀਰਗਾ ਬੋਲਿਆ। ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂਫਾਨ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਟਹਿਣੀ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਈਏ ਤਾਂ ਤੂਫਾਨ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਸਬਕ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਤੂੰ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਉਸ ਟਹਿਣੀ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਕੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇ, ਬਸ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। - ਕੀਵੀ ਕਾਉਣੀ ਬੋਲੀ।

- ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। - ਮੰਨੂੰ ਚੱਕੀਰਗਾ ਬੋਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਟਹਿਣੀ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਲੱਗਾ, ਜਦ ਕਾਫੀ ਟਹਿਣੀ ਕੱਟ ਗਈ ਤਾਂ ਕੀਵੀ ਕਾਉਣੀ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਟਹਿਣੀ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਮਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਦੂਰ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਿਸਿਆ। ਸਾਰੇ ਪੰਛੀ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਆਲੂਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਤੇਜ਼ੀ ਗਿੱਧ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਲੂਣੇ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਹੀ ਦੇਰ ਵਿੱਚ ਤੂਫਾਨ ਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ

ਹਨ੍ਹੇਗਾ ਛਾ ਗਿਆ। ਤਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਗਿੱਧ ਦੇ ਚੀਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ।

ਸਵੇਰੇ ਜਦ ਤੂਫਾਨ ਰੁਕਿਆ ਤਦ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਤੇਜ਼ੀ ਗਿੱਧ ਆਪਣੇ ਆਲੂਣੇ ਅਤੇ ਟਹਿਣੀ ਸਹਿਤ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸੱਟਾ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਦਰਦ ਨਾਲ ਤੜ੍ਹਪ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। - ਕੀਵੀ ਕਾਉਣੀ ਬੋਲੀ।

- ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਤਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਆਂਡੇ ਵੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। - ਸ਼ਾਲਿਨੀ ਮੈਨਾ ਬੋਲੀ।

- ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸੋਚਾਂਗੇ ਲੇਕਿਨ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਇਹਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਵਰਨਾ ਇਹ ਮਰ ਜਾਏਗਾ। - ਕੀਵੀ ਕਾਉਣੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਉਡੱਕ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਚਲੀ ਗਈ।

ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਖਮਾਂ ਤੇ ਦਵਾ ਲਗਾਈ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਤੇਜ਼ੀ ਗਿੱਧ ਰੋਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲੱਗਾ।

ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਥੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ।

ਜੱਟਾ ਆਈ ਵਿਸਾਖੀ

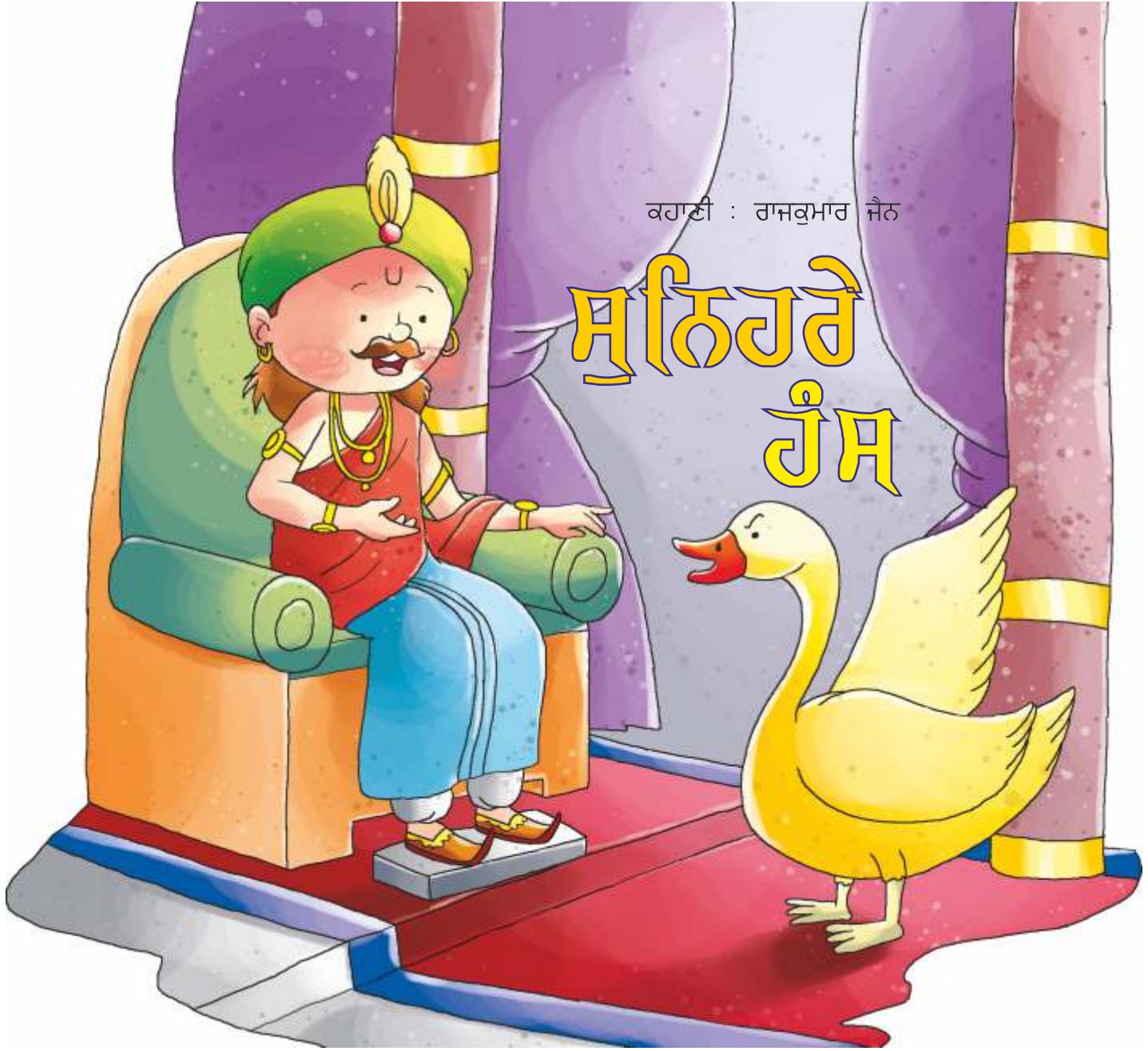
ਕਹਿਤਾ : ਦਰਸਨ ਸਿੰਘ ਕੌਰ

ਆਈ ਵਿਸਾਖੀ ਆਈ ਵਿਸਾਖੀ।
ਮੁੱਕ ਗਈ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ।
ਮੇਲਾ ਵੇਖਣ ਜਾਵਾਂਗੇ।
ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ ਖਾਵਾਂਗੇ।
ਸੁਹਣੇ ਸੁਹਣੇ ਕਪੜੇ ਪਾ ਕੇ।
ਪੱਗ ਅਪਣੀ ਨੂੰ ਮਾਵਾ ਲਾ ਕੇ।
ਝੂਮ ਕੇ ਨੱਚਾਂ ਗਾਵਾਂਗੇ।
ਭੰਗਦੇ ਵਾਧੂ ਪਾਵਾਂਗੇ।
ਖੇਡਾਂ ਵੀ ਤੇ ਹੋਣਗੀਆਂ।
ਖੁਬ ਧਮਾਲਾਂ ਪਾਉਣਗੀਆਂ।
ਬਲਦ ਵੀ ਦੋੜਾਂ ਲਾਵਣਗੇ।
ਕੁੱਕੜ ਚੁੰਝ ਭਿੜਾਵਣਗੇ।
ਸਰਕਸ ਵੀ ਤੇ ਆਏਗੀ।
ਸਭ ਦਾ ਦਿਲ ਬਹਿਲਾਏਗੀ।
ਜੈਕਰ ਖੁਬ ਹਸਾਏਗਾ।
ਕਰਤਬ ਬੜੇ ਦਿਖਾਏਗਾ।
ਰੱਬਾ ਮੇਲੇ ਲਗਦੇ ਰਹਿਣ।
ਸਭ ਦੇ ਛੁੱਲ੍ਹੇ ਮਘਦੇ ਰਹਿਣ।
ਸ਼ਾਲਾ ਜੀਵੇ ਦੇਸ਼ ਮੇਰਾ।
ਕਰੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਮੇਰਾ।

ਕਹਾਣੀ : ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਜੈਨ

ਸੁਨਿਹਰੇ ਹੰਸ

Bਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਯਨਗਰ ਵਿਚ ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਰਾਜਾ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਬਾਗ ਸੀ। ਬਾਗ ਵਿਚ ਸਾਫ਼-ਸੁਖਰੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਇਕ ਝੀਲ ਸੀ। ਉਸ ਝੀਲ ਵਿਚ ਸੁਨਹਿਰੇ ਖੰਭਾ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੰਸ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਉਹ ਹੰਸ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਇਕ ਸੁਨਹਿਰਾ ਖੰਭ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਰਾਜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਖਜਾਨੇ ਵਿਚ ਰੱਖਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਚਮੁਚ ਸੌਨੇ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਵਾਰ ਸੁਨਹਿਰੇ ਖੰਭਾ ਵਾਲਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੰਸ ਉੱਡੱਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਨੀਲੀ ਝੀਲ ਤੇ ਆਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਉਤਰਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਝੀਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹੰਸਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਝੀਲ ਵਿਚ ਉਤਰਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਥੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮੁੱਲ ਚੁਕਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇਕ ਖੰਬ ਰੋਜ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਹੰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਐਨਾ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਵੀ ਵਾਰੀ ਆਉਣ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਅਪਣਾ ਖੰਭ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗਾ।

- ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ! ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਆਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੰਸ ਨੂੰ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਵਾਂਗੇ। - ਸਾਰੇ ਹੰਸਾਂ ਨੇ ਇਕ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ।

ਵੱਡਾ ਹੰਸ ਹੱਠਧਰਮੀ ਤੇ ਉਤੱਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਝਰਡਾ ਵੱਧ ਗਿਆ। ਠੀਕ ਹੈ! ਮੈਂ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਵੱਡਾ ਹੰਸ ਰਾਜੇ ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

- ਮਹਾਰਾਜ਼! ਆਪ ਦੀ ਨੀਲੀ ਝੀਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹੰਸ ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੇ। ਮੇਰੇ ਉਥੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਰਾ ਖੰਭ ਝੀਲ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਹੰਸਾਂ ਦੇ ਖੰਭਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਮਹਾਰਾਜ਼ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲੇ - ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਹਾਰਾਜ਼ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਹੰਸ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਭੜਕਾਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਾ ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਅੱਗ-ਬਬੂਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਝੀਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਹਨਾਂ ਹੰਸਾ ਦੀ ਇਹ ਮਜ਼ਾਲਾ।

ਉਸ ਨੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਅਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ - ਨੀਲੀ ਝੀਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਹੰਸਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦੇਵੋ। ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਵੱਡਾ ਖੰਭ ਮਿਲਣ ਲਗੇਗਾ।

ਰਾਜੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸੈਨਿਕ ਤਲਵਾਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹੰਸਾਂ

ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦੌੜ ਪਏ। ਹੰਸਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੱਥਾ ਠਨਕਿਆ। ਇਕ ਬੁੱਢੇ ਹੰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਸਾਥੀਓ! ਬਚਣ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਰਸਤਾ ਹੈ ਇਥੋਂ ਤੁਰੰਤ ਉਡੁੱਛ ਜਾਓ।

ਸਾਰੇ ਹੰਸ ਇਕੱਠੇ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਉਡੁੱਛ ਗਏ। ਨੀਲੀ ਝੀਲ ਹੰਸਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਈ। ਸੈਨਿਕ ਵਾਪਿਸ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ।

ਰਾਜਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਵੱਡੇ ਹੰਸ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ - ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਨੀਲੀ ਝੀਲ ਕੇਵਲ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਹੈ।

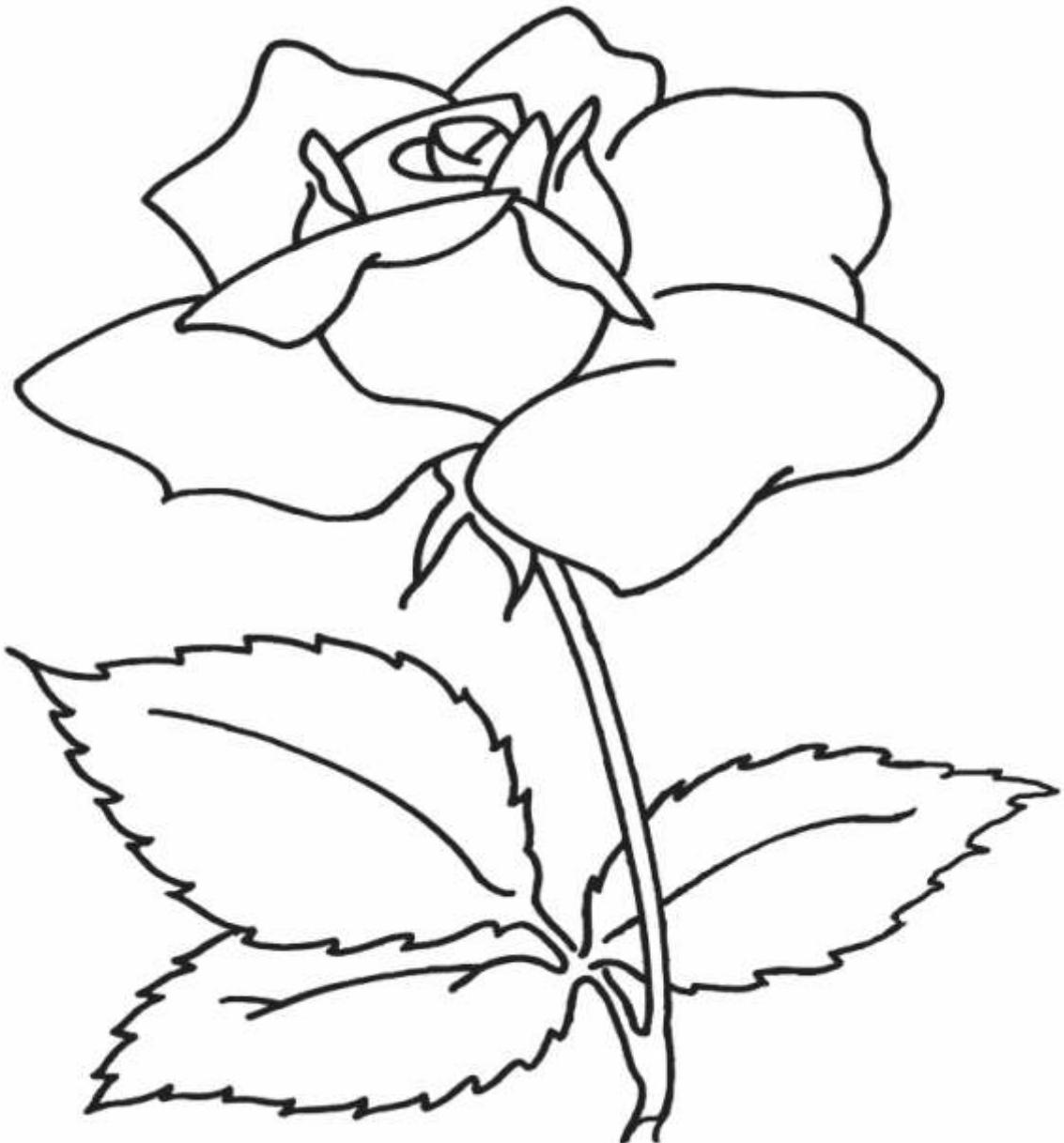
ਵੱਡਾ ਹੰਸ ਬੋਲਿਆ - ਮਾਫ ਕਰੋ ਮਹਾਰਾਜ਼! ਆਪ ਦਾ ਨਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਕੱਲ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਹੰਸ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਆਪ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮਰਵਾ ਦੇਵੋਗੇ।

ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੰਭ ਫੜਫੜਾਏ ਅਤੇ ਉਡੁੱਛ ਗਿਆ। ਲਾਲਚ ਦੇ ਕਾਰਣ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸਭ ਖੰਭਾਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਪਿਆ। ■

ਰੰਗ ਕਰੋ

ਨਾਂ ਉਮਰ.....

ਪੂਰਾ ਪਤਾ.....

.....

.....

ਫਰਵਰੀ ਅੰਕ ਦੀ ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ

ਪਹਿਲਾ ਨੰ :

ਸੁਹਾਨੀ ਗੁਪਤਾ (ਉਮਰ 8 ਸਾਲ)
ਗੋਇਲ ਪਾਇਪ ਸਟੋਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
ਜ਼ਿਲਾ - ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ (ਪੰਜਾਬ)

ਦੂਜਾ ਨੰ :

ਨਿਤਿਨ ਕੌਰ (ਉਮਰ 14 ਸਾਲ)
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ - ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ
ਜ਼ਿਲਾ - ਫਿਰੋਜਾਬਾਦ (ਪੰਜਾਬ)

ਤੀਜਾ ਨੰ :

ਬੇਬੋ (ਉਮਰ 10 ਸਾਲ)
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ - ਬੁਢਲਾਡਾ
ਜ਼ਿਲਾ - ਮਾਨਸਾ (ਪੰਜਾਬ)

ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਤੇ ਇਕ ਚਿੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੱਤਰ 'ਚ ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹਣੇ ਰੰਗ ਭਰ ਕੇ **25 ਅਪ੍ਰੈਲ 2020** ਤਕ ਸੰਪਾਦਕ, 'ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ', ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਸੰਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕਾਲੋਨੀ, ਦਿੱਲੀ-9 ਦੇ ਦੜਤਰ ਚ ਭੇਜ ਦਿਓ।

ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ 'ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ' ਦੇ **ਜੂਨ 2020** ਅੰਕ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖੋ।

15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ -

ਸੁਭਪ੍ਰੀਤ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ),
ਸੁਖਮੀਤ (ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ)
ਸਹਿਜ ਬਾਂਸਲ (ਪਾਤੜਾ),,,
ਗੁਰਮੁਖ ਨੂਰ (ਗੁੰਮਟਾਲਾ),
ਸਿਦਕ ਭਾਟੀਆ (ਦੌਰਾਹਾ),
ਗੁਰਲਾਲ ਸਿੰਘ (ਹੀਰੋਖੁਰਦ),
ਅਗਸਤੀਪ ਸਿੰਘ (ਰੂਪੋਵਾਲ),
ਗੁਰਵਿੰਦਰ (ਜੀਰਾ),
ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਮਾਨਸਾ),
ਹਰਸੂਲ (ਕਲਿਆਣਪੁਰ),
ਏਕਤਾ (ਹਰੀਕੇ ਪਤਨ),
ਪ੍ਰੇਰਨਾ (ਬੇਦੀਨਗਰ), ਰਾਧਾ (ਜਗਾਰਾਉ),
ਹਰਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਕੁਰਾਲੀ),
ਸਮੀਪਤਾ ਖੁਰਾਨਾ (ਜਲੰਧਰ),
ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਕੌਰ (ਭੈਰੋਮਾਜ਼ਰਾ),
ਪਰਵੀਨ ਕੌਰ (ਨਾਨਕ ਨਗਰੀ),
ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ (ਜਗਾਰਾਉ),
ਜਸਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਬੋਹਾ),
ਏਕਮਜ਼ੋਤ ਕੌਰ (ਮੋਹਾਲੀ),
ਹੈਵਨ ਸੁਮਨ (ਫਗਵਾੜਾ),
ਰੋਸ਼ਨ ਅਗਰਵਾਲ (ਬੋਹਾ),
ਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ (ਬੰਡੋਰਾ),

ਅਪ੍ਰੈਲ ਅੰਕ ਦੀ ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ

‘ਇਹ ਸਭ

ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਹਨ’

ਇ

ਕ ਸੰਤ ਜੀ ਸੱਚ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੋ ਲੋਕ ਸੱਚ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਸਨ ਉਹ ਹਨੇਰੇ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਵੱਧਦੇ ਗਏ।

ਹਨੇਰੇ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਵੇਂ ਪਸੰਦ ਆ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਲੋਕ ਮੌਕਾ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਸੰਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਸੱਚ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਉਤੇ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਨੇ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਤਿਸੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰੋਂ ਪਾਸਿਉਂ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਅੰਧਾਧੁੰਦ ਗੋਲੀਆਂ ਵਰਸਾਉਣ ਲੱਗ ਗਏ। ਰੱਬ ਦੀ ਲੀਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਈ ਕਿ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹੀ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਕੁਝ ਸੰਤ-ਮਹਾਤਮਾ ਵੀ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਉਤੇ

ਕੁਲ 18 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਪਿਆ।

ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਸ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੰਤ ਜੀ ਕੌਲ ਆਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ - ਸੰਤ ਜੀ! ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿੰਨੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ?

ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਉਤੱਤ ਦਿੱਤਾ - ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਤ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਸਭ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ।

ਸਭ ਪੱਤਰਕਾਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ - ਸਾਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰ ਦਿਓ ਸੰਤ ਜੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ।

ਸੰਤ ਜੀ ਮੁਸਕੁਰਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਨ ਸਰਧਾ ਨਾਲ ਝੁਕ ਗਿਆ।

ਇਹ ਸੰਤ ਸਨ ਯੁਗਪ੍ਰਵਰਤਕ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰੇਮ, ਨਿਮਰਤਾ, ਅਤੇ ਸੱਚ ਦਾ ਪਾਠ ਹੀ ਪੜਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ■

* ਚੰਗਾ ਸੋਚੋ, ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰੋ, ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਬਣੋ। - (ਰਵਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ)

* ਜੋ ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਰਾਂ, ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸੰਕਟਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। - (ਵੇਦ ਵਿਆਸ)

* ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੂੰ ਹੈਸਲੇ ਨਾਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰੋ। ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਡਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਘਬਰਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨਾ।

- (ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ)

ਫਰਤੀਲਾ ਅਤੇ ਜਿਗਿਆਸੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ :

ਉਦਬਿਲਾਵ

ਉਦਬਿਲਾਵ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਦੋਵਾਂ ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਰੰਗ ਰੂਪ ਬਿੱਲੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਦਬਿਲਾਵ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਿੱਲੀ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਕਰੱਤਬ ਵੀ ਬੜੇ ਨਿਗਲੇ ਹਨ। ਖੇਡਣ ਤੇ ਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦੰਦਾਂ ਹੇਠਾਂ ਉਗਲੀਆਂ ਦਬਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਬਾਜੀਆਂ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਜਿਸ ਖੂਬੀ ਨਾਲ ਉਹ ਸਿਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਬੁਧੀਮਤਾ ਦਾ ਲੋਹਾ ਮੌਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਧਰ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਨਵੀ ਚੀਜ਼ ਵੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਹੁੰਬਚੂਨੂ ਨਕਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਐਮਿਲ ਲਾਧਰਸ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਇਕ ਵਾਰ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾ ਮਾਦਾ ਉਦਬਿਲਾਵ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਬੋਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਵਾਂਦ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਪੋੜੀਆਂ ਚੜ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਬਾਬੂਰੂਮ ਵਿੱਚ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਥੇ ਉਹ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਨਾਹਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰੋਂਗਦੀ ਹੋਈ ਗਵਾਂਦੀ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਤੇ ਜਾ ਲੇਟੀ।'

ਉਦ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਬੋਹੁਦ ਰੰਗੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਜਾਕ ਉਹ ਇਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਵ ਮਜਾਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੋਜ ਨਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਖੋਜਕਰਤਾਂ ਹਨ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਗੌਬਿਨ ਮੈਕਸਵੇਲ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ

ਉਦ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਿਲਚਸਪ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਦ, ਠੀਕ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗ ਹੱਸਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਸਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਆ ਵੀ ਕਾਫੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ, ਹੱਸਦੇ ਵਕਤ ਉਹ ਪਿੱਠ ਦੇ ਬਲ ਲੇਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਜੋਰਾਂ ਨਾਲ ਹਿਲਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਗਹਿਰੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਸਗੀਰ ਬੋੜ-ਮਜਿਹਾ ਗੱਲ ਅਕਾਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਹੋਰ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਗੀਰ ਧਨੁਸ਼ਕਾਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜੀਵ ਦੇ ਪੈਰ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਪ੍ਰਿਸ਼ੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਾਲੀਦਾਰ ਪੈਸੇ, ਪੁਖਤਾ ਟੰਗਾਂ ਅਤੇ ਚੌੜੀ ਪੁਛ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਬਦੋਲਤ ਇਹ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਲ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਯਾਦ ਰਹੇ। ਉਦ ਜਿੰਨਾ ਮਿਲਣਸਾਰ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜੀਵ ਹੈ, ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਤੇ ਉਹ ਢਿਨਾ ਹੀ ਖਤਰਨਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਦ ਬੇਮਿਸਾਲ ਜੀਵ ਹੈ। ਕਦੇ ਉਹ ਚਹਿਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਚਿੜੀਆਂ ਚਹਿਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ। ਕਦੇ ਚੂੰਚੂੰ ਦੀ ਧੁਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਠੀਕ ਚੂਹੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਦੰਬਿਆ ਹਾਸਾ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਦੇ ਉਹ ਐਨੀ ਜੋਰ ਨਾਲ ਚੀਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਗਰ ਇਹੂੰ ਕੋਈ ਖਿਡਾਉਣਾ ਮਿਲ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਰੱਤਬ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾ ਹੀ ਆਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੱਚ

ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖੇਡਣ ਦਾ ਸੌਕ? ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਖਿੱਲਦੜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਤਟ ਤੇ ਆਪ ਇਹਨੂੰ ਸਿੱਪੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਕਸਰ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਖ ਸੌਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਬਿਲਾਵ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀਆਂ-ਜ਼ਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਭੇਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ- ਝੀਗੁਰ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਡੱਡੂ, ਮੱਛੀ, ਘੋੜਾ ਅਤੇ ਸੱਪ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਖਾਸਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਚਿੱਕੜ ਵਿੱਚ ਪਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਦਾ ਮੁਰੀਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਵੀ ਇਸਦੀ ਗਜ਼ਬ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦ ਇਕ ਉਦਬਲਾਵ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਛੜੇ ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਪਹਿਚਾਣ ਲਿਆ।

ਪਾਲਤੂ ਉਦਬਿਲਾਵ ਰਜਾਈ ਲੈ ਕੇ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗ ਸਿਰਹਾਣਾ ਸਿਰ ਦੇ ਹੋਠਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਸੌਣ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਗੱਲ ਹੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹਗ ਦੇਣ ਦੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਮਰੱਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜੰਗਲੀ ਬਿੱਲੀ (ਵਨ ਬਿਲਾਵ) ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ। ਆਪਣੇ ਫੁਰਤੀਲੇ ਬਦਨ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਨਾਲ ਉਹ ਸੱਪ ਲਈ ਮੌਤ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸੱਪ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜਿਉਂ ਹੀ ਸੱਪ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਫਨ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਜੁਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਾਕਡਾਊਨ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਪੱਤਰ-ਪੜ੍ਹਕਾਵਾਂ ਦੀ ਛਾਪਾਈ ਅਤੇ ਡਿਸਪੈਚ ਅਪੈਲ 2020 ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਸਾਰੀਆਂ ਪੱਤਰ-ਪੜ੍ਹਕਾਵਾਂ (ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ, ਏਕ ਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਸੰਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ) ਅਜੇ nirankari.org ਤੇ E-magazine ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੜੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਤ ਠੀਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਕਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਧਿਵਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸਲਈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਕਾ ਨਾ ਪਹੁੰਚਣ ਬਾਰੇ ਕਿਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਏ। ਇਹ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਮਹੀਨੇ ਪੜ੍ਹਕਾ ਆਪ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇਗੀ ਉਨ੍ਹੇ ਮਹੀਨੇ ਆਪਦੀ ਮੌਬਰਜ਼ਿਪ ਰਾਸ਼ੀ (ਚੰਦਾ) ਅੱਗੇ ਵੱਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

- ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਪਾਦਕ, ਪੜ੍ਹਕਾ ਵਿਭਾਗ

ਈੱਝੇੜਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਝਿੱਝੇੜਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਆ ਤਦ ਤਕ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਤਦ ਸੱਪ ਮਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

ਮਾਦਾ ਉਦਬਿਲਾਵ ਸਾਢੇ ਨੌ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਬੱਚੇ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਚਾਰ ਤਕ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਲੇ ਰੇਸ਼ਮੀ ਛੋਨਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਚੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ। ਪੂਰੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਮਾਦਾ ਉਦ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੀਸਰੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤੇਰਾਕੀ ਟ੍ਰੈਨਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਲ ਉਦ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਡਰ ਨਾਲ ਕੰਬਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਉਹਨੂੰ ਜ਼ਬਰਨ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਠੇਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮਾਦਾ ਉਦ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੱਛੀ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਦਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਮਾਦਾ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਰ ਕਰਕੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਫੁਬਕੀ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਹੀ ਵਿਕਲਪ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਤੈਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫੁਬਣਾ ਤਾਂ ਨਿਸਚਿਤ ਹੈ ਹੀ।

ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ-ਸ਼ੁਰੂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਦ ਇਕ ਵਾਰ ਉਦ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਗਾਵ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ-ਬਨ-ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਉਹ ਮੂੜ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਤੈਰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਕਤ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਅਗਰ ਦੋ ਉਦਬਿਲਾਵ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬੇਡ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਦੋ ਨਹੀਂ ਵੀਹ ਉਦਬਿਲਾਵ ਬੇਡ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਦਰਸ਼ਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੇਡਣ ਦੀ ਗਤੀ ਐਨੀ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਬਿਲਾਵ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਿਕਨੀ ਚਮੜੀ ਵਾਲੇ ਉਦ ਨਦੀਆਂ, ਝੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਉਦ ਦੀ ਖੱਲ ਖੁਰਦਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਠੰਡੇ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਉਦ ਇੰਬਲੋਨਿਕਸ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਜਨ ਛੇ ਤੋਂ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਪੈਂਡ ਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਦਬਿਲਾਵ ਆਦਮੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰਾ ਖਿਡਾਰੀ ਮਿੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਪੈਰਾਂ ਲਈ ਆਦਮੀ ਹੀ ਇਹਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਦਬਿਲਾਵ ਨੂੰ ਅੱਜ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਮੌਡੇ ਨਾਲ ਮੌਡਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚਲ ਸਕੇ। ■

For all correspondence regarding
Magazines & forwarding of Material for Publication,
Please use: e-mail: sulekh.sathi@nirankari.org
Mob.: 8750950000

- Managing Editor

ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ
ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਜੂਨ 2020

ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ

- * ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦਸ਼ਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਹੈ।
 - * ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਸਤਿਸੰਗ ਦੀਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਢਾਲਾਂਗੇ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੀ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਨਾਲ ਜਿੰਦਰੀ ਆਸਾਨ ਲੱਗਣ ਲੱਗੇਗੀ।
 - * ਜਿੰਦਰੀ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜਾਅ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪੰਡੂ ਅਗਰ ਮਨ ਦਾ ਨਾਤਾ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਪਰੀਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਤੇ ਦਿੜਤਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
 - * ਜਦ ਅਸੀਂ ਬ੍ਰਹਮਿਗਿਆਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਲੈ ਕੇ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਗਲਤੀਆਂ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- (ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਾਤਾ ਸੁਦਿਕਸ਼ਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ)
- * ਉਬਲਦੇ ਹੋਏ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਭਲਾਈ ਕਿਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੈ।
- ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ
- * ਇਸ ਸਨਾਤਨ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ - ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅਰਪਿਤ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੋ।
- ਸੁਭਾਸਚੰਦਰ ਬੌਸ
- * ਧਰਮ ਹੀ ਇਕ ਮਾਤਰ ਸਖਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਦ ਵੀ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਬਾਕੀ ਸਭ ਮੌਤ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖੁਦ ਚਲੀਏ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ।
- ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ
- * ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਾ ਕਰੋ ਬਲਕਿ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਲਾਭ ਉਠਾਉ।
- ਰਿਸ਼ਰ
- * ਅਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਮੂਰਖ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੀ ਨਰਕ ਹੈ।
- ਉਮਰ ਖੇਡਾਮ
- * ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਵਰਗਾ ਦੂਸਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ਬਾਲਮੀਕੀ
- * ਖਾਣ ਅਤੇ ਸੌਣ ਦਾ ਨਾਮ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਨਾਮ ਹੈ ਸਦਾ ਅਗੇ ਵੱਧਣ ਦਾ।
- ਪ੍ਰਮਚੰਦ

□ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰਤਾ : ਜਗਤਾਰ 'ਚਮਨ'

□ ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ

ਸੋਚੋ-ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਕਰੋ ਪੜਾਈ

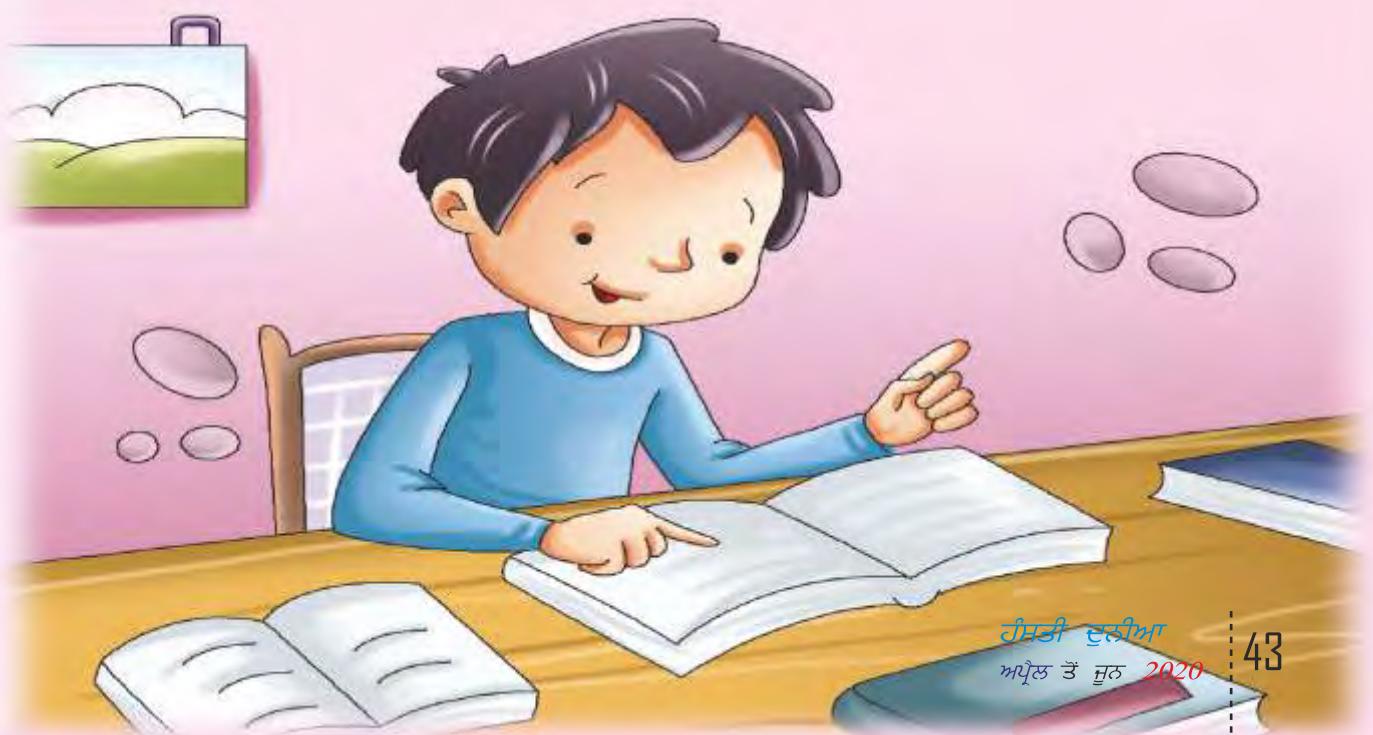
ਰੱਟਮਲ ਨੇ ਰੱਟਾ ਲਗਾਇਆ,
ਸਭ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਘੋਟਾ ਲਗਾਇਆ,
ਕੋਈ ਗੱਲ ਉਸ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਾ ਪਈ,
ਉਲਟਾ-ਪੁਲਟਾ ਸਭ ਲਿਖ ਕੇ ਆਇਆ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈ ਦਿੱਲੀ,
ਲਿਖਿਆ ਉਸ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਲਿੱਲੀ।
ਫਿਰ ਸਭ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉਡਾਈ ਖਿੱਲੀ,
ਹਾਲਤ ਉਸ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਛਿੱਲੀ।

ਸੁਣ ਮੇਰੀ ਭੈਣ, ਸੁਣ ਮੇਰੇ ਭਾਈ,
ਰੱਟੇ ਵਾਲੀ ਵਿਦਿਆ ਕਦੇ ਕੰਮ ਨਾ ਆਈ।
ਬੰਨ੍ਹ ਲਉ ਪੱਲੇ ਇਹ ਸਿਖਲਾਈ,
ਸੋਚੋ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਕਰੋ ਪੜਾਈ।

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਉ! ਰੱਟਮਲ ਵਾਂਗ,
ਜੋ ਵੀ ਰੱਟਾ ਹੀ ਲਾਵੇਗਾ।
ਫਿਰ ਨਾ ਕਹਿਣਾ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ,
ਉਹ ਰੋਵੇਗਾ ਪਛਤਾਵੇਗਾ।

□ ਏ.ਪੀ. ਨਿਰਕਾਰੀ

ਨੀਲੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਆਂਡਾ

ਖਰਗੋਸ਼ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਧਰਤੀ ਪੁੱਟਦਾ ਕਾਫੀ ਡੂੰਘਾਈ ਤੱਕ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪੱਥਰ ਦਿਸਿਆ ਜੋ ਕਿ ਨੀਲੇ-ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਦਿਸਦਾ ਸੀ। ਖਰਗੋਸ਼ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਟਾਈਗਰ ਅਤੇ ਭਾਲੂ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪੱਥਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨੀਲੇ-ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਟਾਈਗਰ ਅਤੇ ਭਾਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੈਸਤ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ। ਖਰਗੋਸ਼ ਦੁਬਾਰਾ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਪਰ ਉਹ ਪੱਥਰ ਬੋੜਾ ਵੱਡਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਖਰਗੋਸ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਖਰਗੋਸ਼ ਨੇ ਟਾਈਗਰ ਅਤੇ ਭਾਲੂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਟਾਈਗਰ ਅਤੇ ਭਾਲੂ ਨੇ ਵੀ ਖਰਗੋਸ਼ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੀਲੇ-ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ।

ਭਾਲੂ ਨੇ ਉਸ ਨੀਲੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਟਾਈਗਰ ਅਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੱਥਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਆਂਡਾ ਹੈ ਤੇ ਕਾਫੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ ਪਰ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸਹੀ

ਲ ਵਲੀਵਨ ਵਿੱਚ ਭਾਲੂ, ਟਾਈਗਰ ਅਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਦੀ ਪੱਕੀ ਦੋਸਤੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਲੂ, ਜੰਗਲ ਦੀਆਂ ਜੜੀਆਂ-ਬੁਟੀਆਂ, ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਟਾਈਗਰ ਅਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਭਾਲੂ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਉਸਦੇ ਦਾਦੇ-ਪੜ੍ਹਦਾਦੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਟਾਈਗਰ ਤਾਕਤਵਰ ਸੀ ਅਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਬਹੁਤ ਚਲਾਕ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਣ ਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਟਾਈਗਰ ਬੋਹੜ ਦੇ ਉਪਰ ਸੌਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਲੂ ਅਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਬੱਲੇ ਸੌਂਦੇ ਸਨ। ਖਰਗੋਸ਼ ਅਪਣਾ ਘੁਰਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਖਰਗੋਸ਼ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਭਾਲੂ ਅਤੇ ਟਾਈਗਰ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਘੁਰਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਸੀਬਤ ਵੇਲੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਲੁਕ ਸਕੇ। ਭਾਲੂ ਅਤੇ ਟਾਈਗਰ ਨੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੈਸਤ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਘੁਰਨਾ ਇਸ ਬੋਹੜ ਦੀਆਂ ਜੜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣਾ ਲੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਹਨ। ਖਰਗੋਸ਼ ਨੇ ਉਸ ਬੋਹੜ ਦੀਆਂ ਜੜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣਾ ਘੁਰਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਲਹੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਲਾਮਤ ਤੇ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵੱਡੇ ਆਂਡੇ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਜਾਨਵਰ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਆਂਡਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਉਸੇ ਰੰਗ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਲੂ ਬਹੁਤ ਸਮਝਦਾਰ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਟਾਈਗਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਘਾਹ-ਫੂਸ ਇੱਕਠਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਨੂੰ ਟੋਆ ਪੁੱਟਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਖਰਗੋਸ਼ ਨੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਟੋਆ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਟਾਈਗਰ ਘਾਹ-ਫੂਸ ਇੱਕਠਾ ਕਰ ਲਿਆਇਆ। ਘਾਹ-ਫੂਸ ਨੂੰ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ, ਉਸ ਆਂਡੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਆਂਡੇ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਕਈ ਦਿਨ ਭਾਲੂ, ਟਾਈਗਰ ਅਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਉਸ ਆਂਡੇ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਗਰਮੀ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਉਹ ਆਂਡਾ ਤਰੇੜ ਖਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਾਲੂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੱਚ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੰਨਾ ਜਾਨਵਰ ਨਿਕਲਿਆ। ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਨੀਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਨ ਤੇ ਹਰਾ-ਹਰਾ ਉਸਦਾ ਰੰਗ ਸੀ। ਉਹ

ਜਾਨਵਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਭਾਲੂ, ਟਾਈਗਰ ਅਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਭਾਲੂ ਉਸ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਡਾਇਨਾਸੁਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਾਫੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਿਆਰਾ ਜਾਨਵਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਲੂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਂ ਨੰਨਾ ਡਾਇਨਾਸੁਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

ਭਾਲੂ ਨੇ ਟਾਈਗਰ ਅਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦੋਸਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੰਗਲ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਤਿੰਨਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਦੀ ਪੂਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਪਲ-ਪਲ ਤੇ ਪਿਆਨ ਰੱਖਾਂਗੇ। ਨੰਨੇ-ਡਾਇਨਾਸੁਰ ਲਈ ਭਾਲੂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਭੋਜਨ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਉਸਦਾ ਇੰਤਜਾਮ ਕੀਤਾ। ਤਿੰਨਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੰਨੇ ਡਾਇਨਾਸੁਰ ਲਈ ਘਾਹ-ਫੂਸ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਕ ਪਿਆਰੀ ਜਿਹੀ ਝੱਪੜੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਤਿੰਨੇ ਦੋਸਤ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਿਆਰਾ ਜਿਹਾ ਦੋਸਤ ਨੰਨਾ ਡਾਇਨਾਸੁਰ ਜੋ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਸੋ ਟਾਈਗਰ ਬੋਹੜ ਦੇ ਉਪਰ ਅਰਾਮ ਕਰਦਾ, ਖਰਗੋਸ਼ ਦਾ ਘੁਰਨਾ ਸੀ ਤੇ ਭਾਲੂ ਉਸ ਨੰਨੇ-ਡਾਇਨਾਸੁਰ ਦੀ ਝੱਪੜੀ ਅੱਗੇ ਆਰਾਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵਾਂ ਨੰਨਾ-ਡਾਇਨਾਸੁਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ■

ਦਾਦਾ ਜੀ

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ - ਅਜੈ ਕਾਲੜਾ

ਚਿੰਗੀ ਚਿੜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ
ਘਰ ਅੰਬ ਦੇ ਰੱਖ ਤੇ
ਬਣਾਇਆ। ਇਕ-ਇਕ ਤਿਨਕਾ
ਇੱਕਠਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ
ਸੁੰਦਰ ਆਲੂਣਾ ਬਣਾਇਆ ਪ੍ਰੰਤੂ
ਚਿੰਟੂ ਚੂਹੇ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਆਲੂਣਾ
ਵੀ ਤੇੜ ਦਿੱਤਾ।

ਚਿੰਟੂ ਗਲਿਹਰੀ ਨੇ ਗਿੰਨੀ
ਗਲਿਹਰੀ ਲਈ ਇਕ ਸੁੰਦਰ
ਫਰਾਕ ਬਣਾਈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਿੰਟੂ
ਚੂਹੇ ਨੇ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਚਿੰਟੂ
ਗਲਿਹਰੀ ਗਿੰਨੀ ਗਲਿਹਰੀ ਨੂੰ
ਛੁਕ ਨਾ ਦੇ ਸਕੀ। ਇਸ ਕਾਰਣ
ਉਹ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋਈ।

ਚਿੰਟੂ ਚੂਹੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਗਾਰਤਾਂ ਦਿਨ-ਬਦਿਨ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ
ਸਨ। ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਆਨੰਦਵਨ ਵਿੱਚ ਸਰਲਾ ਬੱਕਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ-ਨਵੀਂ ਕਿਰਾਨੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਖੋਲੀ। ਜੰਗਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਸਰਲਾ ਬੱਕਰੀ ਨੇ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਨਾਜ ਦੀਆਂ ਕੁਤੰਬੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਚਿੰਟੂ ਚੂਹਾ ਨਿਕਲ ਕੇ ਭੱਜਿਆ।

ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਪਰਖ

ਦੋਹਾਂ ਚਿਤੱਰਾਂ ਵਿਚੋਂ
10 ਅੰਤਰ ਲੱਭੋ!

radio.nirankari.org

24x7

kids.nirankari.org

Catch the latest episode
on **23rd** of every month

Bhakti Sangeet

radio.nirankari.org

Catch the latest episode
on **20th** of every month

www.nirankari.org

Catch the latest episode
on **10th** of every month

Voice Divine

radio.nirankari.org

Catch the latest episode
on **1st & 16th** of every month

Video & Audio Webcasts on www.nirankari.org - Every month

SANT NIRANKARI MISSION

Registered with the
Registrar of Newspaper
For India Under RNI No. 32345/77

: Delhi Postal Regd. No. G-3/DL (N)/137/2018-20
: Licence No. U (DN)-60/2018-20
: Licenced to post without Pre-payment

નિર્કારી પત્રું-પત્રું પડું અતે પડ્ગાઉ !

સંત નિર્કારી
(ગિਆરાં ભાસાવાં વિચ)

એક નજર
(દિન ભાસાવાં વિચ)

હંસતી દુનીઆ
(ચાર ભાસાવાં વિચ)

'સંત નિર્કારી' 'હંસતી દુનીઆ' (હિંદી, પંજાਬી અતે અંગરેજી) અતે
'એક નજર' (હિંદી અતે પંજાਬી) દા મૈંબર બણન લઈ સંપરક કરો-
પત્રું વિભાગ, નિર્કારી ક્રીલેક્સ, નિર્કારી સરેવર દે નેર્ઝે

સંત નિર્કારી કાલોની, દિલ્હી - 110009

PH. 011-47660200, E-mail : patrika@nirankari.org

સંત નિર્કારી, હંસતી દુનીઆ, એક નજર (મરાಠી)
અતે સંત નિર્કારી (નેપાલી) દા મૈંબર બણન લઈ સંપરક કરો

Sant Nirankari Satsang Bhawan

1st Floor, 50, Morbag Road, Naigaon, Dadar (E) MUMBAI-400 014 (Mah.)

e-mail : chandunirankari@yahoo.com & marathi@nirankari.org

હોર ભાસાવાં દીઆં પત્રું દા મૈંબર બણન લઈ હેઠ લિખે અનુસાર સંપરક કરો

TAMIL

Sant Nirankari Satsang Bhawan, #7, Govindan Street, Ayavoo Naidu Colony, Aminji Karai, CHENNAI-600 029 (T.N.) Ph. 04423740830

ORIYA

Sant Nirankari Satsang Bhawan, Kazidha, Post Madhupatna, CUTTACK-753 010 (Orissa) Ph. 0671-2341250

TELUGU

Sant Nirankari Satsang Bhawan, No. 6-2-970, Khairatabad, HYDERABAD-Pin : 500 029 Ph. 0104-23317879

GUJRATI

Sant Nirankari Satsang Bhawan, 1st Floor, 50, Morbag Road, Naigaon, Dadar (E) MUMBAI-400 014 (Mah.) Ph. 22-24102047

KANNADA

Sant Nirankari Satsang Bhawan, 88, Rattanvilas Road, Southend Circle, Basavangudi, BENGALURU-560 023 (Karnataka) Ph. 080-26577212

BANGLA

Sant Nirankari Satsang Bhawan, 884, G.T. Road, Laxmipur-2 East Bardhaman—713101 Ph. 0342-2657219

પત્રું-પત્રું દે પુસાર અભિઆન વિચ યોગદાન દે કે
સત્િગુરુ માતા જી દે અસ્તીરવાદ દે પાતર બણો!

Posted at NDPSO Prescribed dates 23rd & 24th. Date of Publication: 17th & 18th (Advance Month)